ԲՈՒԶԱՆԴԻՈՆ

ՀԱՅԱԲԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲՈՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ եւ Թէ գաւառաց համար

Տարեկան	7	մէճիտ
Վեցամսեայ	3½	»
Եռամսեայ	2	»
Օտար երկիրներու համար	40	Ֆր.
Վեցամսեայ	20	»
Եռամսեայ	10	»

Թղթատարի ծախքը մեր վրայ, բաց ի Բօսթ Լօքալէն։

Դրամի փոխարէն փոսթայի փուլ կ'ընդունուի՝ 115 ղրուշի փուլն 100 ղրուշի հաշուով։

Նամակները կ'ուղղուին առ ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆՆ 38, Պապը Ալի Ճատտէսի, Կ. Պոլիս։

ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ

"پوزانتیون"
ارمنیجه یومی وسیاسی غزته
صاحب امتیاز ومدیر مسؤلی
بوزانت کچیان
طبعه و ادارەخانەسی باب عالی جادەسندە ٣٨ نومرولی دائرۀ مخصوصەدەدر

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien,
Politique, Financier et Littéraire
Directeur-Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab Aali Djaddéssi, No. 38.
CONSTANTINOPLE

ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ

Ա · ՏԱՐԻ ԹԻՒ 139 | ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 1897 ԱՊՐԻԼ 17/29 | 27 ԶԻԼԳԱՏԷ 1314 | 17 ՆԻՍԱՆ 1313 | Ա · ՏԱՐԻ ԹԻՒ 139

Կ. ՊՈԼԻՍ, 17/29 ԱՊՐԻԼ, 1897

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԸՆԹԱՑՔ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՆ

Դէպքերը գահավէժ ընթացք մը առած կ'երթան, և յամի Տեառն 1897, Ս. Ծառայութեան Տօնը չատ մը անսակնկալներով նշանաւոր թուական մը կ'ըլլայ Արեւելեան տարեգրութեանց մէջ։ Հելլենական ճախողուածներուն լուրն Աթէնքի մէջ խիստ աննպաստ տպաւորութիւն մը յառաջ բերեր է, որ յուզում մը արտադրեր է, յուզումն ալ խռովութեան յանգեր է, և խռովութեան վերջը չի գիտցուիր տակաւին։ Հելլէն ժողովուրդը կը դանգատի թէ զինք խաբեր են. թէ իր հրամատարներ կարծուած կարողութիւնը չունին եղեր, և իր անհուն զոհողութեամբ կազմած նաւատորմը խոստացուած հրաշալիքը չի գործեր։ Բնականապէս, Թագաւորն և Տէլիանիի Վարչութիւնն ալ մասամբ կ'գանգատին Թէ ժողովուրդն, իր տարապայման գրգռումով, զիրենք մղեց ա՛յնպիսի պատերազմի մը որուն ելքն այնքան անստոյգ էր նոյն իսկ իրենց համար, մինչ իրավէն Եւրոպա առաջին օրէն կ'ըսէր իր մամուլով և իր դեսպանաց բերնով թէ 2½—3 միլիոն հոգիէ ազգ մը, ո՛րքան ալ դիւցազնական աւանդութիւններ ժառանգած ըլլայ դիւցազնական դարերէն, չի կրնար մինակ չափուիլ Մեծ Տէրութեան մը հետ։ Թէեւ պատերազմը վերջացած չէ տակաւին, թէեւ Հեռագիրք կ'ըսեն թէ մանաւանդ Եպիրոսի կողմը կատաղի ճակատամարտներ կ'ըլլան, բայց արդէն կարելի է սահմանել այն պատճառներն որով Հելլէնաց յոյսերը չպսակուեցան։— Անոնք դարերէ ի վեր կորսուած էին իրենց անկախութիւնն, և հետեւապէս իրենց զինուորական կազմակերպութիւնը. զի յայտնի է թէ Թուրքերէն առաջ ուրիշ Տէրութիւններ ալ իշխեցին Յունաստանի վրայ։ Եւ այն դարերուն մէջ Օսմանցիք իրենց սեփական բանակով և երկարատեւ պատերազմներով, չարունակ վառ կ'պահէին զինուորական ոգին, և այն ձիրքեր որով զինուորական Տէրութիւն մը կ'կազմակերպուի և կ'պահուի։ Դարուս առաջին քառորդին մէջ Հելլէնք գտան Տէրութիւն մը եղան. բայց անկէ ի վեր պատերազմ չունեցան։ Այն թուականէն առաջ և ետքը, զանազան ապստամբական շարժումներու մասնակցեցան. բայց այս անկանոն կռիւներ չատ թերի պատրաստութիւն մը կրնային ըլլալ մեծ բանակի մը հետ չափուելու՝ եւրոպական ռազմագիտութեան արդի կանոններուն և պահանջումներուն համեմատ։ Իսկ Օսմ. Տէրութիւնն, հելլենական թագաւորութեան հաստատումէն ետքն ալ, պարբերական մեծ ու փոքր պատերազմներով, իր բանակը զինավարժ և ռազմափորձ վիճակի մէջ պահեց։ Բաւական է միայն յիշել այն թուականէն ի վեր տեղի ունեցած ռուսական երեք պատերազմները, զանազան արշաւանքները Տէրութեան այլ և այլ կողմերն, համոզուելու համար թէ Օսմ. բանակին իր դարաւոր աւանդութիւններն ու վարժութիւնները կորսնցնելու ժամանակ չէր ունեցած, մինչ Հելլէն բանակը միշտ պարապ կեցաւ, չունենալով ուրիշ փոքր դրացի մը որուն հետ մերթ ընդ մերթ չափուելով՝ պատերազմի գործնական վարժութիւն ձեռք բերէր։ 1886ին Թուրքիոյ դէմ պատերազմի սկզբնաւորութիւն մը եղաւ դարձեալ Տէլեանիի օրով, և այն ատեն ալ, եթէ Տէրութիւնք չմիջամտէին, Յունաստան բան մը չչահէր գտա, ունեցածը վրայ պիտի տար։—Հելլէնք ունէին յաջողութեան տարրեր որոց կը վստահէին, օրինակի համար՝ իրենց նաւատորմին և իրենց զէնքերուն բոլորովին նոր ըլլալն, իրենց զօրաց եռանդը, ժողովրդեան հայրենասիրական ոգեւորութիւնն, և ամէն զոհողութեան պատրաստակամութիւնը։ Բայց Օսմ. բանակին կազմակերպութիւնն ալ մեծ մասամբ մը գերմանական նոր մեթոտներով և նոյն իսկ գերման սպայից ուղղակի մասնակցութեամբ ուժովցած էր, և թիւի գերազանցութիւնը անժխտելի կերպիւ Թրքաց կողմն էր, քանի որ 70 կամ 80 հազար Հելլենաց դէմ 150 կամ 160 հազար Օսմանցիք ճակատեցան։ Նոյն իսկ անգլիացի թղթակիցներուն նկարագրութենէն կ'երեւի թէ ուրեք ուրեք Օսմ. զօրաց բուռն թափն և յարձակման ուժգնութիւնն հայրենասէր եռանդեան ամէնէն կատաղի ձեւերուն համահաւասար կը հանդիսանար, ամէն ինչ իր առջեւէն գլելով տանելով։ Իրա՞ւ Քրուփի թնդանօթէն չատ աւելի աղէկ էր Քանէ Փրանսական թնդանօթն, ինչպէս Ֆրանսացիք և Հելլէնք կ'պնդէին։ Ի՞նչ, կրա հրացանն աւելի հեռի կ'արձակէր գնտակը քան Մարթինին։ Հաւասարազօր բանակներու միջեւ թերեւս այսպիսի մանրակրկիտ խնդիրներ յուզուէին. բայց նշանակութիւն չէին կրնար ունենալ թիւերու անհաւասարութեան առջեւ, նկատելով մանաւանդ թէ ճակատամարտներուն չատը լեռնոտ վայրեր և նեղ կիրճերու մէջ տեղի ունեցան, ուր գնտակին կամ ռումբին այնքան հեռի երթալուն պէտք չկայ։

Բարոյական մեծ ոյժերու վրայ իրենց յոյսը դրին Հելլէնք։ Եւրոպայէն և Պոլքանեան Պետութիւններէն և նոյն իսկ հպատակ ժողովուրդներէն օգնութիւն սպասեցին։ Իրենց ետին ունին քաղաքակրթութեան գեղեցիկ աւանդութիւններն, Հոմերոս, Արիստոտէլ, Սոկրատ, Պղատոն, Փիտիաս, բովանդակ անունանի հոյլն իմաստասիրաց և արուեստագիտաց որոց ո՛րքան պարտական է Եւրոպա։ Յիշատակներու ի՛նչ ճոխ և ո՛րպիսի հրաշալի չարք մը զիրենք կ'կապէր այն երկրին հետ որ պատերազմի դաշտ ըլլալու սահմանուած էր։ Բայց դարավերջիկ քաղաքականութիւնը վերջին ծայր դրական և իրապաշտ է։ Այն դասական յիշատակներ հիմա գիտնոց կաճառներուն և դպրոցներուն մէջ միայն կ'յարգուին։ Պիզմարքեան դպրոցի քաղաքագիտութեան առջեւ կոււտ մը չեն արժեր։ Սոփոկլէսի հեգնութիւնք արդարեւ սուր զէնք մ'են. բայց Մակեդոնիոյ տիրելու, կամ զայն պահպանելու համար, Եւրոպա աւելի մեծ կչիռ կուտայ Մաուզէրին, կամ բազմահարուածեանի ուրիշ մէկ ձեւին։ Դեռ ցայսօր երկիւղածութեամբ կ'կարդացուի Արիստոտէլի Քաղաքականութիւնը. բայց ընդ մէջ ընթերցուածին ու գործադրուածին, լայն է վիհն, աւելի լայն քան Մելունայի կիրճն, ուստից Մուղթէի դպրոցն և իր ռազմագիտութիւն կ'անցունեն Օսմ. բանակը։ Փիլիպպոս Մակեդոնացին հելլենաղէտ էր և հելլէնասէր՝ իբրեւ ուսումնասէր. բայց արդիւ արգելք չեղաւ որ սահմանի կռիւներ ունենար Յունաստանի հետ։ Հիմա Դեմոսթենէսներ պակաս չեն հելլենական «Վուլի»ին մէջ (Ազգ. Ժողով). բայց անոնց խօսքովը չէ որ Եւրոպեան Ներդաշնակութիւնը կ'լարուի կամ կ'քակուի։ Հետեւապէս, դասական անուշիկ անցեալոյն բարոյական ոյժն ալ չհասաւ Յունաստանի օգնութեան, և արդ Օսմ. բանակը կ'տեղաւորուի Լարիսայի մէջ, ուր Օսմ. կառավարիչ և պաշտօնեաներ կ'կարգուին, պատրաստուելով նոր յառաջխաղացութեան մը, կամ սպասելով որ Վասոս Կրետէէն քաշուի և միւսներն՝ Եպիրոսի սահմաններէն կամ ծովեզերքներէն։ Օսմ. Արքեթութեան աղէկ կ'րնուին, մասնակցելով բանակին յաջողութիւններուն։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՈՐԾԵՐՆ Ի ԹՈՔԱՏ

(ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ «ԲՈՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի)

ԹՈՔԱՏ, 3/15 Ապրիլ 97

Քաղաքիս Ս. Յովհան-Ոսկեբերանի վանուց վանահայր Տ. Մանուէլ Ծ. Վ. Տէրունեան և Ս. Յովակիմ-Աննայի վանուց վանահայր Տ. Մաքսիմոս Վ. Տէրսէրեան որ ժամանակէ մ'ի վեր Ս. Ոսկեբերանի վանքը կ'գտնուէր, ի Տէր հանգեցան մօտերս։ Մանուէլ Վ. ժամանակաւ անուանի էր իր քարոզներով, ուր սրամիտ զուարճախօսութիւնը մեծ դեր կ'խաղար և գլխաւոր հրապոյրը կ'կազմէր։ Իր երկնաառաք և փայլուն օրերուն մէջ՝ Բերայի Ս. Երրորդութեան եկեղեցին քարոզչութիւն ըրած էր երկար տարիներ և մեծ համբաւ ու ժողովրդականութիւն չահած։ Մանուէլ վրդ.ի քարոզներն հրապուրիչ դարձած էին ժողովրդեան՝ իրենց պարզ և ժողովրդական լեզուով, մինչ նոյն ժամանակի ուրիշ քարոզիչ եկեղեցականներ՝ իրենց գրաբար բացատրութիւններով և աստուածաբանական խրթնութիւններով խճողուած աւանդական քարոզներովը՝ ձանձրոյթ կ'պատճառէին։ Բերայի քարոզչութենէն ետք՝ ժամանակ մը ալ վարած էր Եգիպտոսի առաջնորդութիւնը. բայց իր մէկ քանի անպատեհ արարքներուն պատճառաւ երեսէ ձգուած ըլլալով, վերադարձած էր իր վանքն, և երկար տարիներէ ի վեր հոն ինքն իր մէջ կղզիացած կ'ապրէր։ Մանուէլ վրդ.ի հմտութիւնն հայերէն գրաբարէն ու Ս. Գրոց սահմանէն անդին չէր անցներ, բայց մեր եկեղեցականներէն քիչեր անոր չափ ուսումնասիրած են Ս. Գիրքն և անոր չափ կարդացած կրօնական և աստուածաբանական գրքեր։ Հանգուցեալը Ս. Գրոց իր այս լուրջ հմտութեան կ'պարտէր իր կրօնական նոյնքա՛ն լայն ըմբռնումներն, որոցմէ զուրկ է մեր եկեղեցականներուն ամենամեծ մասը։ Ունէր գրական գործեր որք ընդհանրապէս կրօնական նիւթերու վրայ գրուածքներ են՝ ցրուած աստ և անդ։ Իր քարոզներուն կարեւորներն ամփոփուած է երկու հատոր ինքնագիր Քարոզագիրքերու մէջ։ Իր ուրիշ մէկ ձեռագիրը՝ Սէօնէ օրէնքը՝ այլ և այլ հին և նոր ազգերու քաղաքային և կրօնային օրինագրութիւններուն ամփոփումն է որ ստուար հատոր մը կ'ձեւացնէ։ Հին եւ նոր ազգերու օրէնքներուն բովանդակութեան կատարեալ ուսումնասիրութիւն մը ըլլալէ աւելի կ'պահանջէ հմտութեան աչքով պաշար մը հին և նոր լեզուներու, պատմութեան, ցեղաբանութեան, իրաւաբանութեան են. և հանգուցեալոյն հմտութեան համեստ չրջանակին անչուշտ չէր ներեր իրեն աւելի կատարեալ ընծայել իր երկը։ Այս տարուան Բարեկենդանին՝ հանգուցեալը վանքէն քաղաք ղրկած էր Մեծ Պահոց վրայ գրուած գեղեցիկ քարոզ մը, Բարեկենդանի կիրակի օրն եկեղեցւոյն մէջ կարդացուելու համար։ Իր վերջին քարոզն եղաւ այդ։—Դարձեալ հանգուցեալ Մաքսիմոս վրդ.ի, անուս եկեղեցական մ'էր, և բաց ի այն 100 տարիներու բեռէն որք իր ուսերուն վրայ ծանրացած էին, և զինք դարձուցած հնասիրական պատկառելի բրածոյ մը, գրեթէ չունէր տարբեր ուշագրաւ արժանիք մը։ Գ.

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՈՐԾԵՐՆ Ի ԶԻԼԷ

(ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ «ԲՈՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի)

ԶԻԼԷ, 5/17 Ապր. 97.

Տեղւոյս ժողովրդեան մեծ մասը անտեսական տագնապի երեսէն չատ նեղուած է. աղքատները մեծ թիւ մը կ'կազմեն։ Պատրիարքարանէ յղուած հարիւր ոսկի նպաստն հազիւ 800 կարօտեալներու 15 օրուան պարէն եղաւ. մերկը միշտ մերկ. բոկոտը միշտ բոպիկ մնաց։ Սակայն Պատրիարքարանի նպաստին բարոյական օգուտն անհամեմատ մեծ եղաւ կարօտ և յուսահատ դասուն վրայ։ Համոզուեցան թէ Ազգ. Հոգեւոր Իշխանութիւնը բոլորովին չէ լքած զիրենք և միայն Բողոքականները չեն բարերարողը։ Ազգովին չատ բան կ'պարտինք մեր Զիլէյի բողոքական ազնիւ եղբարց, որք կարօտութեան առաջին օրէն գործնական մարդասիրութիւն ցոյց տուին։ Մարզուանի Միսիոնարութեան դիմելով նպաստ բերին ու բաշխեցին կարօտեալոց։ Այս մէկուկէս տարուան մէջ 300 ոսկւոյ մօտ գումար մը բաշխուեցաւ Բողոքականաց կողմէ։ Նոյն բաշխումներէ զատ, ոստայնանկութեան գործ մը բացին Միսիոնարաց տուած դրամագլխով, և 50—70 այրի կիներու և անօգնական աղջիկներու գործ հայթայթելով, գործէն գոյացած չահը դարձեալ աղքատաց բաշխուեցաւ։ Զատկի առթիւ 100-120 պարկ մէջին կորգի ալիւր բողոքական ազգայինք բաշխեցին։ Պատ. քարոզչին աշխատութեամբ Մարզուանի չրջանաւարտներէն է, աղջկանց վարժարան մը բացաւ ժողովրդեան մէջ, ուր կ'յաճախեն 60-70 Հայ աղջիկունք, և ձրի կ'դաստիարակուին։ Աղջիկ և մանչ 20 որբ Մարզուանի Նորահաստատ Որբանոցն ընդունուեցան բողոքական եղբարց ջանքով։ Մեր ազգայնոց մէջ աղջկանց վարժարանը վերաբանալու իրական ջանքեր և ձեռնարկներ կան։ Յաջողութի՛ւն։ Տիգրան Յովնեւեան

ՍԵՎԱԶԻ ԿՈՒՍԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

(ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ «ԲՈՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի)

ՍԵԲԱՍՏԻԱ, 9/21 Ապր. 97.

Ամսոյս 3ին, կառավ. Պալատի բակին մէջ, Կուսակալի պաշտօնն հաստատող կայս. Ֆէրմանը կարդացուեցաւ։ Ներկայ էին բարձրաստիճան պաշտօնատարք նշանակելով, չէյխեր, հասարակութեանց պետերն և երկսեռ խուռն բազմութիւն։ Վալի պէյը բանախօսութիւն մ'ըրաւ. «Կ'յուսամ թէ Նահանգիս բոլոր պաշտօնեաներն երկրին յառաջդիմութեան սրտանց պիտի ջանան։ Այսպիսիներու պաշտօնի բարձրացում և վարձատրութիւն պիտի ըլլայ։ Հակառակ ընթացքի մէջ գտնուողներն, խաբէի համար գործ ընողներն, և կամ իրենց անձնական ծառայողներն՝ առանց աշխատելու պիտի դատուին ըստ օրինի։ Հայաստանի ... և անկեղծ սրտիւ կ'յորդորեմ զամ և քրիստոնեայ ժողովուրդն, որ իրարու հետ սիրով վարուին և առանց ... իր գործոն գրաւել, ու չըլլայ որ մին միւսին իրաւասութեան սահմանն անցնի։ Ով որ ո՛ և է չփոթութեան ծագելու պատճառ լինի, ըստ Սահմանի վ.ն.հ. Կոյսեր, օրինական առանց պատիժ ... պիտի ենթարկուին։ Կառավարութեան դռներն ամէն անհատի համար բաց են։ Ով որ անհատներէ և կամ պաշտօնեաներէ որ և է ... մը կրէ, ամենայն համարձակութեամբ թող հոն դիմէ, վստահ ըլլալով որ արդարութիւնն ընդ փոյթ ի գործ պիտի դրուի։ Այս բաներն՝ երբ երախտագիտական զգացումներս կայս. գահոյից մատուցի, ինձ հաղորդուեցան և կրկին կրկին պատուիրեցան...»։ Ժողովուրդը, մեծ յուսով ներչնչուած։

—Աւագ Շաբթուան մէջ ինչ. Թաղէ մ'անցնելիս, ուր 5-10 տարեկան մանչեր կ'խաղային կ'ունկնդրեմ առ: Մին «Հայրիկս ըսծի զարկ(*)» ըսելով անէ որ Զատկին կարմրուկ հաւկիթ մ'ըսէ. միւսը «մայրիկս նոր չուլեր կարէ կ'ըր». մի ուրիշ «հէ՞յ պատու, աղաս ըսծի հէմ նոր ... պիտի ըսէ, հէմ ... պիտի առնէ»։ Բայց երբ ցնցոտիներ հագած տղեկ մը, «ես հայրիկ չունիմ որ ան ալ ըսծի առնէ, մայրիկս ալ փարա չունիմ կ'ըսէ կար ըննա, կարմրուկ հաւկիթներ պիտի տայ որ պաքս ուտեմ» ըսաւ, յիշեցի թէ փոքրիկն ինքն ալ վիճակին մէջ կ'ուզէ փոխանակ նշմարել և առ ի չգոյէ մխիթարական բանեկութ, պատերն ուտելով կ'չատանայ, իբր թէ ուրիշներ այդ հաճոյքը չպիտի վայելեն։ Գէթ քիչ մը ի՛ւղ ունենային։ Թէև այս տողերս կարդացուած ատեն անցած պիտի լինին այդ Նաւիրական օրեր, սակայն մի մոռնաք որ քանի՜նե՛ր արդեօք այդ վիճակն ունին, և իրենց պատերն ուտելու համար՝ միայն հաւկիթ, այն ալ թերեւս գրպանէն։

—Զիլէն անհետացած է մեր դաչտերէն։ Աղքատներուն, ո՛չ, առ հասարակ ամէնուս համար, ամենամեծ բարիք մ'է պտուտի ամուլիքինն։ Հասարակ հացի օխան (400 տրամ) տասն փարա է. կովու միս՝ 1-2 ղրշ. ոչխարի՝ 2-2½ ղրշ. իւղ՝ 5½-6 ղրշ։ Յ. Մկ. Գ.

(*) Կարմիր սեկէ և երեսը սփռերով նախշուն փոքրիկ աղայոց յատուկ սաղաւարտ մ'է։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՈՐԾԵՐՆ Ց'ԷՏԻՐՆԷ

(ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ «ԲՈՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի)

ԱԴՐ. ՊՈԼԻՍ, 15/27 Ապրիլ.

Որոշուած էր Հացագնի համար պնակ պտտցնել՝ քաղաքիս երկու եկեղեցեաց մէջ թէ՛ Աւագ չաբթուն և թէ Զատկի Ս. օրը։ Պնակներու հասոյթն սովորաբար մօտաւորապէս 3,500 ղրշ. ոսկեգրամ, որոյ 800 ը Ս. Կարապետ եկեղեցին, որ բաղդատելով Ս. Թորոս եկեղեցւոյ հասոյթին հետ ,չատ մեծ բաց է, երբ ի նկատ առնենք նոյն թաղի ազգայնոց թիւն ու նիւթական կարողութիւնը։ Սովորութիւն եղած է Աւագ հինգշաբթի օրեր Ս. Թորոս եկեղեցւոյ մէջ քահանայից համար «չորեքգրամ»ի պնակ պտտցնել. բայց այս տարի ըստ փափաքանաց քահանայից Հարց՝ նոյնին տեղ Հացագնի պտտցուեցաւ, որ ըսել է թէ քահանայ Տեարց կողմէ նպաստ մ'եղաւ աղքատաց, ու չատ գովելի է իրաւամբ։

—Որբերուն գալուն համար բան մը չի խօսուիր, մինչդեռ ամէն ոք անձկանօք կ'սպասէ։ Յայտնի է թէ ի Սէր Ցէօռ-ի կողմէ 20 որբ խնդրուեցաւ Պատրիարքարանէն։ Այս որբերն ի Սէր Ցէօռ-ին ինքը պիտի խնամէ Ազգին սեփական մէկ տան մէջ։ Այս թիւ մէկ երրորդը կամ չորրորդը միայն կը կազմէ բուն ժողովրդեան պահանջման։ Էտիրնէի կամ ո և է տեղի համար հաստատուն հաւաստ ունիմ թէ եղած պահանջումներն երբեք չեն համապատասխաներ մեր ժողովրդեան մարդասիրական զգացման, որուն առիթ չներկայացուեցաւ արտայայտուելու։ Քրիստոնէական կրօնի համար անհրաժեշտ պէտք մ'է այս տեսակ զգացումներ արծարծել։ Երբ արծարծուն է այն արդէն, ամէն քրիստոնէի պարտքը չէ՞ արդեօք արդիւնաւորել զայն։ Կ'սպասենք որբերուն։ Գոնէ յոյս ունենայինք թէ մեզի չպիտի սպասել տրբուէր միշտ։

—Ստուգիկ, կամ բուն բառով լռիկ Զատիկ մ'անցուցինք։ Յոյները, բարձրագոյն հրամանին համակերպելով, առանց հրացանաձգութեան ողջունեցին Քրիստոսի Յարութիւնն։ Այս ապացոյց մ'է, գոնէ մեզ համար, թէ առանց հրացանի ալ օրինաւորապէս Զատիկ կուգայ եղեր։

—Ամբողջ Աւագ չաբթուն մէջ քահանայք այնչափ սիրով էին իրարու հետ որ, ինչպէս կ'ըսեն, Քրիստոս կ'փափաքր մէջերնին։ (Պզուկնին ալ իրենցմէ է, քահանայ է, անոր համար պէտք է ըլլայ։)

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՃԱՐՏԱՐԱՐՈՒԵՍՏՆԵՐ

ԿԱԹՆՏՈՒ ԿԵՆԴԱՆԻՆԵՐԸ կթելու, ինչպէս և կաթնարանի այլ և այլ պէտքերու համար, կ'գործածեն փայտէ կամ մետաղէ դոյլեր և ամաններ։ Փայտակերտները՝ թէեւ աժան և ամէն տեղ դիւրութեամբ կ'չինուին և կ'գտնուին, բայց մաքրելու համար մեծ ուշադրութեան պէտք կայ, և վերջապէս փայտը հիննալով գէջ հոտ մը կ'սկսի արտաբերել, որ կաթին կ'փոխանցի։ Մինչդեռ մետաղէ ամանները՝ դիւրութեամբ կ'մաքրուին, թեթեւ կ'ըլլան, և չատ երկար կ'դիմանան։ Այս պատճառաւ առհասարակ Եւրոպայի կաթնարաններու մէջ կ'գործածեն անագապատ եւ կամ երկաթէ կամ թիթեղէ ամաններ։ Կթելու դոյլերը կ'ըլլան կոնաձեւ, բերանը լայն, իսկ յատակը նեղ, երբեմն առանց մէջի կողմէն՝ եզերքին վրայ ուղղահայեաց ստորաբաժանեալ թիթեղէ չերտակ մը կ'փակցնեն, որ կ'ծառայէ մէկ նայուածքով կաթին քանակութիւնն հասկնալու։

ԿԱԹՆ ԵՒ ԻՐ ՅԱՏԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ. — Բնութիւնն աւելի կատարեալ, սննդարար, դիւրամարս և ոգեպարարիչ լաւագոյն սնունդ մը չէր կրնար պարգեւել կենդանեաց ցեղին, որ իր կենաց առաջին չրջանի սննդառութեան միակ տարրը կ'կազմէ։ Իր կազմութեան մէջ մտնող նախնական տարրերն իրարմէ կը զատուին, երբ հանդարտ տեղ մը թողունք, և օդին հետ չփման մէջ մտնելով, կ'կազմափոխուի խմորուկներու ներգործութեամբ։ Այս խմորուկներն յառաջ կուգան և կ'ներմուծուին կաթին մէջ կենդանեաց ծծերէն, կթող մարդոց ձեռքերէն, ինչպէս և ամաններու անմաքրութենէն և չրջապատող օդէն։ Կաթին կազմակերպութեան մէջ մտնող տարրերն են միջին հաշուով. Կոգային տարր 3-4, Բնապանիր 4-5, Կաթնային չաքար 4-5, Հանքային աղեր 0,70-0,80, Ջուր 88-85։

Ինչպէս ըսինք, իր կազմութեան մէջ մտնող այս նախնական տարրերը, չեն միացած իրարու հետ սերտ խնամութեամբ մը, և առանց ո և է գործողութեան, երբ պարզապէս հանդարտ և զով տեղ մը թողունք, կ'զատուին իրարմէ առ կերպով։ Քանի մը ժամ վերջ թանձր, պարարտ, ոսկեփակագոյն, քաղցրահամ եւ թեթեւ խաւ մը կ'սկսի ծածկել երեսն, որ կ'կոչուի սէր եւ կ'բաղկանայ մեծ մասամբ կարագէ, քիչ մը բնապանիրէ և քիչ մ'ալ կաթնային չհճուկէ։ Այս սերը կաթին երեսէն առնելով, տակը մնացածը կ'կոչուի սերքաշուած կաթ, որ անպայման է եւ նուազ անթափանց, եւ ոչ ալ այնքան ախորժահամ։ Սերն իր կաղդին 12-15 հարիւրամասնեայ բաղկացութեան մէջ ծեծելով կամ ծեծելով, մարգարտաձեւ և գեղնորակ խիստ մանր հատիկներ կ'սկսին զատուիլ, որոնք միանալով և խոչրընալով, վերջապէս հոծ և հաստատուն զանգուած մը կ'վերածուին, որ զատուած հեղուկին մէջ կ'լողայ, եւ կ'կոչուի կարագ. Մնացած հեղուկն ալ կոֆտուլեմ։ Անպատ և սերատուած կաթին մէջ այլեւայլ նիւթեր խառնելով, — ինչպէս քացախ եւ գլխաւորապէս մակարդ, — կաթը կ'թանձրանայ, և կակուղ, անթափանց, ճերմակ մաս մը զատուելով, կ'կազմէ պանիրը. իսկ մնացածը կանաչորակագոյն ջուր մ'է, որ կ'կոչուի կաթնային չհճուկ։ Շիճուկը տաքցնելով և չոգիացնելով, իր տակը կ'թողու բիւրեղացեալ զանգուած մը քաղցրահամ, որ կ'կոչուի կաթնային չաքար։ Կաթի բաղադրութեան մէջ մտնող հանքային աղերը կ'մասնակցին նորածին կենդանւոյն ոսկրային գործարանակազմութիւնն աճեցնելու եւ ոգեւորելու։ Ասոնց գլխաւորներն են մանաւանդ կիրի, մանեզիի, երկաթի ֆոսֆատ, որոց առաջինը մասնաւորապէս ոսկորներու հիմը կ'կազմէ։ Ասոնց կ'ընկերանան նաև փոքր քանակութեամբ քլորային ալքալիներ։

Կրային ֆոսֆատը մասամբ հալած և մասամբ առկախ ձեւերով կ'գտնուի կաթին մէջ։ Պանրացնութեան ժամանակ, առկախ գտնուած մասն ամբողջովին մակարդուած կաթին մէջ կ'մնայ, իսկ միւսը չիճուկին մէջ

կ'մնայ: Նորածին կենդանին կենայ առաջին չրջանին մէջ իր հիւսկէնները փութով զարգացնելու պէտք ունի: Նախախնամութիւնն , «քանչելապէս» կարգադրած է՝ ջործարանակազմութեան այս պահանջումին գոհացում տալու համար: Ծննդաբերութեան հետեւող առաջին օրերու մէջ արտադրուած կաթն՝ որ դալ կ'կոչուի, նուազ ջուր և շաքար պարունակելով, իր բաղադրութեան մէջ կը մանեն մեծ քանակութեամբ անկենդանային նիւթեր—բնապանիր՝ կաթին մէջ—և հանքային աղեր: Դալը՝ տեսքով ինչպէս բաղադրութեամբ, սովորականէն կը տարբերի, դեղնաթոյր, կպչուն և կծուահամ կ'ըլլայ, և մեկի աննդարար ըլլալով հանդերձ, նորածինին աղիքներուն վրայ կ'ներգործէ լուծողական խիստ նպաստաւոր գործողութիւնով մը, և կ'արտավանէ աղիքներուն մէջ գտնուած նախնական կղկղանքն որ մեգոնիում կը կոչուի, և որ հակառակ պարագային աղիքներուն մէջ կարծրանալով պնդութիւն յառաջ կ'բերէ և չատ անգամ կենդանւոյն վտանգաւոր մահուան պատճառ իսկ կ'ըլլայ: Ասոր համար դալը մինչեւ 15 օր մի միայն նորածինին սննդառութեան գործածելու է և երբեք միւս կաթերուն խառնելու չէ:

Կովու պտուկները.—Սննդառութեան համար գործածուած կաթերը կ'հայթայթենք հետեւեալ որոճացող կենդանիներէն. կով, ոչխար, այծ և գոմէշ: Կովու կաթն Եւրոպայի մէջ աւելի ընդհանրացած է քան միւսները, թէև ոչխարի և գոմէշի կաթէն նուազ կարագ կը պարունակէ, բայց աւելի ախորժահամ, դեղնորակ և նրբաբոյր է: Պանրային տարրն ալ քարբերախառաբար քիչ կը գտնուի իր մէջ:

Ոչխարի կաթը տեսքով չի տարբերիր կովի կաթէն, բայց իր բաղադրութեան մէջ, աւելի չատ կարագային և պանրային տարր կ'մանէ: Արտադրած սերը՝ ճերմակ, իւղալի և աւելի քաղցրահամ է. բայց կարագը նուազ պնդակազմ է և չատ կը ծթուի: Այծի կաթն՝ ոչխարինէն նուազ պարարտ է, և կենդանիին յատուկ մասնաւոր համ մը և հոտ մը կ'կրէ. բաղդատաբար քիչ կարագ և չատ պանիր կուտայ: Կարագը խիստ ճերմակ և պնդակազմ է, քաղցր և ախորժահամ, և երկար ատեն թարմ կ'մնայ առանց ծթուելու: Գոմէշի կաթը չատ քիչ ջուր կ'պարունակէ, և իր թանձրութեամբ աւելի սերի կ'նմանի քան թէ կաթի, և կ'պարունակէ մեծ քանակութեամբ կարագային և պանրային տարր: Գ. ԲՈԼԱՏ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՋԵԿՈՒՑՈՒՄՆԵՐ

Էտհէմ փաշա ապրիլ 16 Թուականաւ հեռագրեց Սպարապետութեան թէ բանակին Ա. զօրաբաժինն, որ կը քալէ Թրիխալայի վրայ, Զարիք անուն տեղը գրաւեր և չատ մը վրան, պիտոյք և ռազմամթերք ձեռք անցուցեր է:

—Եանեայի զօրաբանակին հրամատար Ահմէտ Հըֆզի փաշայէն հեռագիր ապրիլ 15 Թուականաւ. —«Ա. կիսաբաժնին հրամատարը տեղեկագրեց թէ առջի օրուան Ֆոնտրաքիի ճակատամարտն եօթն ժամ տեւեց՝ թշնամին մէկ թնդանօթ ալ ունենալով հանդերձ: Օսմ. զինուորաց յարձակման հետեւանօք թշնամին քանի չափ մեռեալ եւ անկէց աւելի վիրաւոր ունենալով նահանջեց: Բոլաքա կամուրջն և պահականոցը գրաւուեցաւ: Օսմ. երեք զինուոր, հարիւրապետ մը ու տասնապետ մը վիրաւորուեցան: Օսմ. զինուորք Բարխշէի կողմերը կը յառաջանան:

—Գոսովայի կուսակալն ապրիլ 14 Թուականաւ կ'հեռագրէ թէ Բրեզրինէն 466 կամաւորք ճամբայ ելեր են:

—Եանեայի նահանգին ոստիկանութեան Գոմիսերն հետեւեալը տեղեկագրած է ոստիկանութեան նախարարութեան. —«Փետր. 18ի գիշերը Բրէվէզայի անգլ. ու հելլէն հիւպատոսարանաց դուռներուն մէջ քարիւղով թաթախուած լաթեր ձգուած էին հրդեհ առաջ բերելու: Այն ատենէն ի վեր իբրեւ կասկածելի կ'փնտռուէր հելլէն հպատակ և հելլէն հիւպատոսարանի թարգմանին մարդերէն Թոմա Սաւքարի: Անոյս 4ի գիշերն այս անձ տեսնուեցաւ հիւպատոսարանաց փողոցին մէջ, ուր կ'թափառէր: Ոստիկան Պէհաէտտին էֆ. ձերբակալեց այդ անձն, որուն վրայէն գտնուեցան չիչ մը քարիւղ, լուցկի, լաթեր և լրագրեր: Հաստատուեցաւ թէ հիւպատոսարանները բռնկցնել ուզող անձն է և իր չար նպատակն է այս ոճիրը վերագրել տալ օսմ. զինուորաց և իսլամ ազգին: Սաւքարի՝ վրան գտնուածներուն հետ նահանգին կեդրոնը ղրկուեցաւ:

ԹՈՒՐՔ ԼՐԱԳՐԱՑ այս օրուան թուոյն մէջ հրատարակեալ հեռագիրք կ'ծանուցանեն թէ հելլէնք դէպ ի Թրիխալա փախած ատեննին Պէյազլար գիւղին մէջ երկու խոչոր թնդանօթ թողուցեր են, որք Լարիսա տարուեր են: Օսմ. զինուորներէն խումբ խումբեր ղրկուեր են Վոլոյի կողմը:

ԱՐԴԱՅԻ ծովածոցին մէջ, կըսէ Իգտամ, հելլէն չորս զրահապատ թընդանօթանաւեր պաշարուած մնացեր են ու Բրէվէզայի բերդէն արձակուած թնդանօթներէն վախնալով չեն կարող դուրս ելնել:

ԼԱՐԻՍԱՅԻ եւ Թրնովոյի մէջ օսմ. հեռագրական վերատեսչութեան կողմէ պաշտօնեաներ կարգուեցան եւ հեռագրական հաղորդակցութիւնք օսմ. միւս երկիրներու նման տեղի պիտի ունենան:

ԱԹԷՆՔԷՆ կ'գրեն թէ չատ մը հեծեալներ ղրկուեր են բանակը: Երեսփ. ժողովոյ քուէարկած քանի միլիոն տրախմէէն միայն տասնեւվեց միլիոն գանձուեր է: Աթէնք չատ մը վիրաւոր կ'հասնին, որոց համար առժամեայ հիւանդանոցներ կ'հաստատուին:

ՄԱՂՆԻՍԱՅԷՆ երկու հազարի չափ անձինք կ'փափաքին իբրեւ կամաւոր ծառայել օսմ. բանակին մէջ:

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՆ ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՆ ԵՒՐՈՊԵԱՆ ՄԱՄՈՒԼԷՆ ՔԱՂՈՒԱԾ

25 Ապրիլ

ՊԱՏԵՐԱԶՄՆ Ի ԹԵՍԱԼԻԱ. — Հելլէնք դեռ բաւական կ'դիմանան Թեսալիոյ սահմանագլխին մէկ քանի կէտերուն վրայ, Ոլիմպոսի արեւմտեան հարաւային կողմը: Կոստանդնուպոլիսէն անցեալ Եչ. հեռագրեց Եորկիոս Թագաւորին. — «Մեր երեկի յաջողութենէն յետոյ հակառակ կողմն ո և է գործողութիւն չկատարեց. Լիկարայի հրետանիները խորտակեցինք: Հակառակ կողմի զօրախումբերը Նեզերոս ու Րաքասնի քաշուեցան: Նաւատորմին կուլան ի Բաղէբինա ռմբակոծել եղաւ: Այսօր առաջին գծին վրայ կրակին տակն էի»: Թէև հեռագիր մը ծանոյց թէ հելլէնք գրաւեր են զԲարեա, սակայն Բարիզի հելլէն դեսպանատունը հերքեց այն լուր թէ հելլէնք դեռ Նեզերոս կ'գտնուին. հետեւաբար դահաժառանգին տեղեկագրած յաջողութիւնը չատ չէ տեւած:

—Րէօյթէր Մելունայէն Դչ. իրիկուան Թուականաւ հետեւեալ տեղեկութիւնները կ'հաղորդէ Լիկարեայի ճակատամարտներու մասին.—Լիկարեա (կամ Գարատէբէ) կ'գտնուի Մելունայի կիրճին հարաւային կողմն և կ'տիրէ Թրնովոյի ճամբուն մէկ մասին: Թրիդիրիի լերան չուրջը կռիւը կ'չարունակէ ընդմիջմամբ: Հելլէն դիրքերը պաշտպանուած են հազէ լինուած խիստ հաստատուն ամրոցներով: Վերջին դիրքն է որ ձեռքերնին կ'գտնուի բարձունքներուն վրայ և այլես մեծ կարեւորութիւն չունի, զի հելլէն բանակին ամբողջ ոյժը կեդրոնացած է դաշտին մէջ անկէց չատ հեռուն: Այդ դիրքին վրայ գաղափար մը տալու համար ըսենք թէ լեռնաչղթան Փրանսէն A գրին ձեւն ունի: Հելլէնք գրաւած են գագաթին մէկ կողմին ներքին մասն. իսկ օսմ. զօրքերը կ'գտնուին երկու կողմին վրայ: Այս վերջինք եթէ յառաջանան, հելլէնք պիտի չկրնան հոն կենալ: Նէշէդ փաշայի զօրախումբն հինգ օր անընդհատ կռուեցաւ. կ'ըսուի թէ օսմ. զինուորք որչափ կռուին իրենց եռանդն աւելի կ'աւելնայ: Նէշէդ փաշա մեծ առաւելութիւն մ'ունի, այն է թէ ընտելացած է այժմու ճակատամարտի կռուանին: 1886ին դէպքերուն ալ նոյն տեղը ղրկուած էր: Մելունայի կիրճէն գանազան կէտերէն յառաջօրէն կ'տեսնուի հելլէն բանակը. իսկ հելլէնք դաշտին մէջէն չեն կարող տեսնել օսմ. զօրաց տրամադրութիւններն ու չարժումները, մինչեւ յարձակման վայրկեանը: Օսմ. հեծելազօրքն «քանչելի է դիրքեր քննելու համար. հրետանիք բազմաթիւ են և զօրաւոր»: Թայմզ ուրբաթ օրուան թուով հեռագիր մը հրատարակեց թէ Մելունայի կիրճին մէջ հելլէնք ընդհանուր ճակատամարտէ խոյս կուտան և աստիճանաբար կ'նահանջեն: Թրնովոյի գրաւման միջոցին ութ հարիւր հելլէն և 12 թնդանօթ օսմանցիներուն ձեռքը գերի ինկան:

ՊԱՏԵՐԱԶՄՆ Ը'ԷՊԻՐՈՍ. — Գնդ. Մանոս իր զօրախումբով Բլաքա ժամանեց՝ Եպիրոսէն 40 քիլոմեթր հեռու: Իր աջ կողմը կ'մնայ Բէնտէբիզատիս, ուր օսմ. զօրախումբեր կ'գտնուին: Մանոս պաշարման ծրագիր մը պիտի գործադրէ եղեր: Բրէվէզա տակաւին կ'ընդդիմանայ. Մէեսոլէս, Վասիլէոս Եօրկիոս և Էօրոնա մարտանաւերը Գորֆու երթալէն ի վեր ռմբակոծում չեղաւ: Իմէնէ Նէ—լ հետեւեալ տեղեկութիւնները կուտայ Եպիրոսի հիւսիսային կողմի ճակատամարտներուն վրայ. — Օսմանցիք ապրիլ 19էն 20ի գիշերը գաղտնի կերպով թնդանօթներ բերած և պատրաստած էին քաղաքին սեւրող բարձանց վրայ՝ գետին արեւմտեան կողմէն: Երբ առտու եղաւ օսմանցիք սկսան թնդանօթ արձակելու, միեւնոյն ատեն յառաջացան ռմբերու Թուրքիան Ցանասսանի միացնող կամուրջին: Հելլէնք սաստկութեամբ քէմ դրին և լաւ հրացանաձգութեամբ արգիլեցին կամուրջին անցքը: Ցարձակող բնաւ չկրցան կամուրջին անցնիլ. հրամատարին կոչնցնելով նահանջեցին: Թնդանօթաձգութիւնը դադրեցաւ: Կէսօրէն յետոյ նորէն յարձակեցան, բայց արդիւնք մը չունեցաւ. հելլէնք, որք խրամներու մէջ կեցած էին, դէմ դրին: Պաշտպանողական ամրագրին սկիզբէն ի վեր իրենց դիրքը չթողուցին: Ուտեստնին, որ է սպաքսիմա և ձէթով լուբիա, կ'ստանան, բայց գինի գրեթէ չունին և Արդայի գետին ջուրը կ'խմեն: Հելլէն զօրաց մեծ մասն, որ օսմանեան թնդանօթներու դէմ կ'գտնուէր, պատսպարուեցաւ մինչ զէնքի վրայ մնալ. այս անգործ կացութիւն մեծ քաջութիւն կ'պահանջէ զինուորներէն: Երբեմն կ'լսուի յառաջապահներու չըջուն պահակաց հրացանաձգութիւն, զօրաց խանդավառութիւնը չի նուազիր: Հելլէն բանակն Արդա գետն անցաւ Քոմէբոսէ, որ գետաբերանէն երեք մղոն հեռու է: Արդա այդ տեղ չատ խորունկ է, հարիւր ոտքէ աւելի լայն և չատ արագ կընթանայ: Հելլէնք որք կ'բաղկանային չորս հազար հրացանաձիգէ, հեծելազօրաց վաշտէ մը ու լեռնային հրետանիէ մը, հանդիպեցան օսմ. զօրաց: Բաւական ատեն սաստիկ հրացանաձգութիւն տեղի ունեցաւ և հելլէնք իրենց թնդանօթներուն օգնութեամբ յառաջացան: Հակառակ կողմն նահանջեց իր դիրքէն: Հելլէնք կամուրջ մը չինեցին խոչոր տակառներ քովէ քով դնելով. հաստատուն չուանով կապեցին և տակառներուն վրայ զետեղեցին կաղնիի հաստ տախտակներ: Հետեւակներն անցան, առանց ընդդիմութիւն մը տեսնելու, բայց հազիւ թէ մէկ քիլոմեթր տեղ գացած էին, օսմանցիք, որք դաշտին մէջ կ'գտնուէին, սկսան գնդակ տեղացնել: Բաւական ճակատամարտէ մը յետոյ այս վերջինք ետ քաշուեցան երկու քիլոմեթրէ աւելի. հելլէնք գիւղ մը գրաւեցին»:

Հելլենասէր Տէյլի Նէ—ըի Թղթակիցը կ'գանգատի թէ իր բոլոր հեռագիրք հելլէն բանակեալին մէջ վար կ'դրուին թէև խոստում եղած է ղրկելու. Թայմզի թղթակիցն ալ նոյնը կ'ընէ:

ՀԵԼԼԷՆ ՆԱՒԱՏՈՐՄ ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ. —Արդայի ծովածոցէն մեկնող երեք մարտանաւք, որ Գորֆու գացած էին, անցեալ ուրբաթ առտու Գորֆուէն ճամբայ ելան Այլոն-Սարանտա երթալու և այդ եզերքին երկայնքը նաւային գործողութիւններ կատարելու. իրիկուան Գորֆու դարձան, ուր տարին 80 քրիստոնեայ և 1500 պարկ ալիւր: Հելլէն աղբիւրէ առնուած տեղեկութիւնք, որք վերապահութեամբ կ'հրատարակուին, կըսեն թէ նաւատորմն Այլոն-Սարանտան ռմբակոծելէ և այլ և այլ չէնքեր քանդելէ յետոյ, ռմբակոծեր է նաեւ Այլեռկի ու Բիմարա գիւղերն և այսպէս պիտի չարունակէ եղեր: Աթէնքէն կը գրեն առ Թայմզ թէ չնայելով Եպիրոսի խրաց վիճակին, ձեռնհաս իշխանութիւնք կացութիւնը չատ տագնապալի կը գտնեն:

—Հավաս հետեւեալը կը հեռագրէ Աթէնքէ. —Եորկիոս Թագաւոր պատգամագիր մ'ուղղեց ժողովրդեան՝ հըրաւիրելով հելլէններն արեան զոհողութեան նման դրամի զոհողութիւն ալ ընել: Ցանասսան մերժեց Ռուսիոյ առաջարկութիւնը՝ պաշտպանելու Թուրքիա բնակող օրթոտոքս հելլէնները: 1883ին և 84ի պահեստի կարգերն ի զէն կոչուեցան ինչպէսնաեւ վերջին պահեստները: Աւագ ուրբաթ իրիկուան թափորները տեղի ունեցան. ժողովրդեան հոծ բազմութիւն մը ներկայ էր. ընդհանուր յուզում կար արդ դէպքերուն պատճառաւ: Հազարաւոր անձինք վառած մոմեր ի ձեռին կեցած էին: Թագաւորը, թագուհին և արքայական գերդաստանի անդամք ներկայ գտնուեցան մայր եկեղեցւոյ արարողութեանց: Թափորին նախագահեց Աթէնքի մետրապոլիտն ոսկեզօծ հագուստներով. Սահմանագրութեան հրապարակին վրայ բարձրաձայն աղօթեց հելլէն բանակին յաջողութեան համար: Այս միջոցին արարողութիւնն չատ ազդեցիկ էր. բազմութիւնը գլխաբաց կ'մասնակցէր բարեմաղթութեանց:

ԳՈՐՖՈՒԷՆ ապրիլ 24 Թուականաւ կ'հեռագրեն թէ Ամէրգու և Այլոն-Սարանտա ռմբակոծող հելլէն վեց մարտանաւք Գորֆուէն ճամբայ ելեր են, բայց չի գիտցուիր թէ ո՛ւր գացին:

ՄԱԴԻԻ ՃԱԿԱՏԱՄԱՐՏԸ. — Վիենեայէն կը գրեն ապրիլ 24 Թուականաւ. — Պատերազմի յայտարարութենէն եօթն օր յետոյ՝ այսինքն ուրբաթ Թեսալիոյ մէջ տեղի ունեցաւ Մադիի վճռական ճակատամարտը: Դչ. հելլէնք փորձեցին վերստին առնելու զԹըրնովօ, որուն օսմանցիք տիրած էին առջի գիշեր: Այդ միջոցին օսմանցիք միչտ կ'յառաջանային դէպի հիւսիս և Նէզէրոսէն ու Կոստամնէն կ'իջնէին Սալամվրիայի հովիտն, ուր կան Տէբէլի, Էվրէնոս եւ Մուսալարք: Հելլէնք, որ Թրնովոյի մօտ կ'կռուէին, օսմանցւոց այդ չարժմամբ վտանգի մէջ մնացին, զի ոչ միայն իրենց աջ կողմին վրայ յարձակում պիտի կրէին եւ ի Լարիսա նահանջելու ճամբերնին կտրուած էր, այլ Մելունայի կիրճէն եկող օսմ. զինուորք պիտի յարձակէին իրենց կեդրոնին վրայ և Քաչրիասի կիրճէն եկողներն ալ իրենց ձախ կողմին վրայ: Եչ. ճակատամարտ տեղի չունեցաւ եւ օսմանցիք այս ատեն օգուտ քաղեցին Էլասոնայէն Թարմ զօրք բերել տալու: Ուրբաթ կէս օրէն ժամ մը յետոյ սկսաւ Մադիի ճակատամարտը: Մադի փոքր վայր մ'է և կը գտնուի Թրնովոյի հարաւակողմը: Այս վճռական ճակատամարտին վրայ թէև մանրամասն տեղեկութիւնք չկան, սակայն պատերազմի սկիզբէն ի վեր ամէնէն մահացու պայքարն եղած է: Մավրոմիխալիսի զօրաբաժինն իր դիրքերը պաշտպանեց երեսուն հազար օսմանցիներու դէմ մինչեւ իրիկուան ժամ 6, բայց պարտաւորուեցաւ նահանջել: Հելլէնք մոխրացեալ թողուլ իրենց դիրքերն՝ օսմանեան բանակին երկու թեւերու այն չարժման հետեւանօք զոր վերը պատմեցինք: Կ'ըսուի թէ օսմանեանց աջ թեւին պաշարող չարժումն այնչափ արագ եղեր է, որ հելլէնք ստիպուեր են Լարիսաէն ալ քաշուիլ, զի ուրիշ կերպով կարելի չէ հասկնալ թէ ի'նչու չուզեցին պաշտպանել Թեսալիոյ մայրաքաղաքն և Սալամվրիայի գիծը: Հելլէն սպայակոյտն Քրուբի թնդանօթներով ամրոցներ չինած էր ի Լարիսա: Կենթադրուի թէ հիւսիսէն եկող օսմ. զօրքերը յաջողեր են Սալամվրիան անցնիլ Տէբէլիէն ու Էվրէնոսէն և յետոյ Լարիսայի վրայ քալել: Ինչպէս Աթէնքէն հեռագիր մը ծանոյց, Մադիի ճակատամարտին հետեւանօք հելլէն սպայակոյտն որոշեց զԹրնովօ ու Լարիսա թողուլ և Ֆարսալա քաշուելով բանակն հոն կեդրոնացնել ու ճակատամարտի կարգը վերակազմել, սակայն այդ որոշում գործադրելու համար ժամանակ չէր մ'է: Երեկի ճակատամարտը գլխաւորապէս հետեւանք չէ, այլ յարձակման հնարքի մը հետեւանքը, լաւ կազմակերպուած օսմ. հրամատարին կողմէ, որ հրամայած էր ամբողջ իր բանակին յառաջխաղացումը: Մինչդեռ ուղղակի իր հրամատարութեան տակ գտնուող երեք գունդ Լարիսայի դաշտը կ'իջնէին, Կրէվէնա գտնուող օսմ. զօրաբաժինն առջի օրն անցած էր սահմանագլուխն և Բիւցիւֆլիանիի ու Մալաքասիի հելլէն զօրքերն ու կամաւորներն իրենց դիրքերէն վանելէ յետոյ, յառաջացած էր դէպ ի Քալապաքա, որ Վոլօ-Թրիխալայի երկաթուղւոյ գծին վերջին կայարանն է: Էտհէմ փաշա այդ կերպով իր բոլոր բանակը չարժման մէջ դրած է և հաւանական չէ որ կասեցնէ իր յարձակողական չարժումը զոր այնչափ յաջողութեամբ սկսաւ: Լարիսայի և Ֆարսալայի միջեւ երկիրը բոլորովին տափարակ է և չատ յարմար հեծելազօրաց ու թնդանօթաձիգներու՝ հալածելու նահանջող թըշնամին: Հելլէնք պատսպարուելու համար յաղթական բանակին յարձակումներէն, մէկ բան մը միայն ունին ընելիք, այն է քաշուիլ Օթրիս լերանց վրայ, որ Թուրքեւհելլէնական հին սահմանագլուխն է: Հելլենաց Ֆարսալա քաշուելովը՝ Թեսալիոյ ամբողջ դաշտն իր գլխաւոր քաղաքներով (որք են Լարիսա, Թրիխալա, Քարտիցա) Վոլոյի նաւահանգիստն և այս վերջինը վերագրեալ քաղաքաց միացնող երկաթուղին, օսմանցիներու ձեռքը մնացին:

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ. — Լոնտոնէն կը գրեն առ Բոլիթիքէ Քորրէսբոնտէնց թէ Լ. Սալզպըրիի դաշնիճը տրամադիր կ'երեւի ի նպաստ Յունաստանի միջամտել՝ հելլէն կառավարութիւնն ինքն իսկ պահանջելէն առաջ: Անգլիոյ դաշնիճը պատրաստակամութիւն ցոյց կուտայ Տէրութեանց խորհուրդին և պահանջմանց համաձայն չարժելու: Այս պարագային մէջ — և Լոնտոնի չրջանակները կը խորհին թէ ժամը չատ հեռու չէ — Տէրութեանց հաւաքական միջամտութեան եղանակ մը պիտի գտնեն:

ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆՑ ՀԵՌԱԳՐԵՐ

Կ. Պոլսոյ Գործակալութեան. — ԱԹԷՆՔ, 27 ապրիլ.—Զրահաւորաց նաւատորմին (արեւելեան նաւաբաժին) հրամանատար ծովակալ Սահտուրիս պաշտօնէն արձակուեցաւ և իրեն յաջորդեց ծովակալ Ստամադէլլօ: Պատերազմական նախարար Նախարարին եղբայրը՝ գնդ. Սմոլէնց, Թեսալիոյ բանակին սպայակոյտի պետ կարգեցաւ՝ սպայակոյտը կազմելիք սպաներն անուանելու իրաւասութեամբ: Սպայակոյտն ուսումնասիրեց Վոլոյի եւ Ֆարսալայի (Լարիսայի հարաւակողմը՝ Վոլօ-Թրիխալայի երկաթուղւոյ գծին մօտ) բանակին պաշտպանութեան խնդիրը: Հրամաններ տրուեցան գրաւելու Վէլեսդինոյի (Վոլօ—Լարիսայի և Վոլօ Թրիխալայի երկաթուղիներու միացման կէտը) Բիլավ Թէբէ լերան (Վէլեսդինոյի հիւսիսային-արեւմտաքէն ժամ մը հեռու և Քարլա լճին հարաւային կողմը) և Քրնոս—Քէֆալէի (Ֆարսալայի հիւսիսային-արեւմտեան կողմը) բարձունքները: Թրիխալա քաղաքը պարպուեցաւ:

ԼՈՆՏՈՆ. — Ապրիլ 26 հեռագիրն (երէկ հրատարակուած) այսպէս կ'ուղղուի Գործակալութենէն: Մր. Պալֆուր ըսաւ Երեսփ. Ժողովին մէջ թէ Տէրութիւնք որոշած են չէզոք հաչակել Կրետէի կղզւոյն ծովեզերեայ ջուրերը:

Ֆրանսիայէ.— ԲԱՐԻԶ, 27 ապրիլ.—Աթէնքէն կ'հեռագրեն թէ միտքերն այնչափ գրգռուած են որ չփոթութիւնք միչտ մօտալուտ են: — Եորկիոս Թագաւորին հրաժարումն հաւանական է: — Աթէնքի մէջ զրոյց կայ թէ երկրին իտալեալ վիճակին պատճառաւ Ցանասսանի արքայական ընտանիքը կ'պատրաստուի փախչելու.— Զանազան չրջանակներու մէջ կ'հաւատան թէ վեց Մեծ Տէրութեանց դաշկիճները միջամտութեան ծրագիր մը կ'պատրաստեն՝ կասեցնելու Թուրքեւհելլէն պատերազմը: — Աթէնքէն կ'հեռագրեն թէ Տէլեանիսի դաշկիճն հրաժարեր է:

—Եանեայէն կ'հեռագրեն թէ Եպիրոսի սահմանագլխոյն վրայ անընդհատ և բուռն ճակատամարտներ տեղի կ'ունենան:

ԼՈՆՏՈՆ. — Ստանտըրտ կ'ծանուցանէ թէ Թուրքեւհելլէն պատերազմը դադրեցնելու համար եւրոպական միջամտութիւնն որոշուած է. — Անգլ. մամուլը կ'նկատէ թէ հելլէն զօրաց Լարիսան թողուլը պատերազմին ելքն որոշեց:

ԱԹԷՆՔ. —Քաղաքին մէջ տակաւին սաստիկ գրգռում կը տիրէ: Արքայական պալատան մօտերը համախմբումներ տեղի կ'ունենան: Ժողովուրդը չուզեր ընդունիլ այն պատճառներն որոնցմով սպարապետն որոշած է Լարիսան թողուլ առանց ճակատամարտի: Զօրապետները կը քննադատուին: Խիստ հակառակ զրոյցներ կը չրջին: Կ'ըսուի թէ Տէլեանիսի դաշկիճը պիտի հրաժարի և բանակին վերին հրամատարութեան մէջ փոփոխութիւններ պիտի ըլլան:

ԼԱՐԻՍԱ. —Օսմ. զինուորք հետզհետէ տիրեցին քաղաքին չուրջը գտնուած ռազմագիտական զանազան դիրքերուն:

ԱԹԷՆՔ. —Հելլէն զինուորք Ֆարսալայի մէջ կեդրոնացած են:

ԲԱՐԻԶ. —Աթէնքէն կը գրեն թէ Ցանասսան առ այժմ տրամադիր չէ Տէրութեանց միջնորդութիւնը խնդրելու: Նախարարաց խորհուրդը՝ Նախագահութեամբ Թագաւորին՝ որոշեր է՝ համաձայն հասարակաց կարծիքին՝ չարունակել դիմադրութիւնը:

ՍԵԼԱՆԻԿ.— Օսմ. բանակետղն Էլասոնայէն փոխադրուեցաւ Քաղաքլար՝ որ Թրնովոյի մօտ գիւղ մ'է: Օսմանցիք յարձակողականի սկսան ի Մէցովօ նոյնպէս ի Ֆիլիբբիատէս՝ Եպիրոսի մէջ: Օսմ. Թորփիլանաւ մը գերի բռնեց հելլէն առագաստանաւ մը որ նաւահանգիստ կը մտնէր:

ԼՈՆՏՈՆ.— Աթէնքէն կը գրեն առ Թայմզ թէ Օսմանցիք Վոլօէն միայն մէկ ժամ հեռուն կը գտնուին: Հելլէն զօրքերը քաղաքէն կը հեռանան:

ԲԱՐԻԶ.— Աթէնքի մէջ խռովութեանց սկսած ըլլալուն լուրը թէև բոլորովին կը հերքուի, բայց և այնպէս կացութիւնը վտանգաւոր կը նկատուի: ժողովրդական չարժում մը անխուսափելի է:

ԱԹԷՆՔ, 28 ապրիլ.— Երեսփ. ժողովն թէև արտասովոր նիստի հրաւիրուեցաւ, սակայն ժողովը բանալու համար պէտք եղած թուով երեսփոխան ներկայ չըլլալով, նիստը տեղի չունեցաւ: Վաղը նորէն պիտի գումարուի: Իրիկունը քաղաքին զանազան տեղերուն մէջ եւ պալատան դիմաց հրապարակին վրայ համախմբումներ տեղի ունեցան: Կըսուի թէ ընդդիմադիր կուսակցութեան պետերը խորհրդակցութիւններ ունեցեր են թագաւորին հետ: Ստանտըրտ կըսէ թէ արքայական ընտանիքը պատրաստ է երկրէն հեռանալու: Հասարակաց կարծիքը պաղ է: Գահաժառանգ Կոստանդինոս իշխան պատասխանատու կը նկատուի պարտութեան:

ԲԱՐԻԶ.— Ֆրանսական լրագիրներու չատերը կ'պնդեն թէ անմիջական պէտք կայ միջամտելու Թուրքիոյ եւ Ցանասսանի միջեւ, որպէս զի խաղաղութիւնը փութով վերահաստատուի: Կըսուի թէ Մ. Հանոթօ այս մօտ նախաձեռնութեան ծրագիր մ'ունի եւ արդէն մէկ քանի ուրիշ դաշկիճներու կարծիքն հարցուցեր է:

ԱՅՍ ԱՌՏՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳՐԵՐ

ՎԻԵՆՆԱ, 28 ապրիլ. — Աթէնքի մէջ կացութիւնն երթալով կը ծանրանայ: Թագաւորն խորհրդակցութեան հրաւիրեց ընդդիմադիր կուսակցութեան անդամները: Հելլէն զօրաց Մադիէն Ֆարսալա քաշուելուն առթիւ հանրային կարծիքը չատ գրգռուած է սպարապետին դէմ:

ԲԱՐԻԶ. —Աթէնքէն կը հեռագրեն թէ պահպանողական երեսփոխանք խորհրդակցութիւն կը կատարեն իրաց ծանր կացութեան վրայ, որ յառաջ եկաւ օսմ. զօրաց Թեսալիոյ մէջ տարած յաղթութիւններէն.—Օսմ. զօրախումբ մը յառաջացաւ մինչեւ Վոլօէն քիչ հեռու տեղ մը.— Եւրոպական մամուլն ընդհանրապէս գոհացուցիչ կը գտնէ Ֆրանց Եօսէֆ կայսեր ուղեւորութիւնն ի Բեդրբուրկ և անոր եղած սիրալիր ընդունելութիւնը մեծ երաշխաւորութիւն մը կը նկատէ խաղաղութեան պահպանման:—Տէյլի Նիւզի թղթակիցը Ֆարսալա ժամանելով հելլէն զինուորաց թիւը տասը հազարէն քիչ գտեր է:

ՏՔԴ. ՃԷՎԱՀԻՐՃԵԱՆ

ԲԺԻՇԿ, ՎԻՐԱԲՈՅԺ, ՄԱՆԿԱԲԱՐՁ

Ի Բարիզ եւ Միջերկրական իր գիտնական պտոյտէն Կ. Պոլիս դարձած, ամէն օր հիւանդ կ'ընդունի իր տունն, ի Լանկա, Թուլումպաճեանի, եւ Գչ. կէս օրէն ետքն հիւանդները ձրիապէս կը դարմանէ Անտոն Գալֆաեանի դեղարանը, նոյն թաղին մէջ: Ներքին հիւանդութիւններէն զատ, մանաւանդ վիրաբուժութեան եւ մանկաբարձութեան մէջ Տքդ. Ճէվահիրճեանի համբաւն այնքան արդարապէս հաստատուած է որ տարակոյս չունինք թէ իր քաղաքացիք յաճախորդներ գտնէ պիտի ըլլան զինք իր գործունէութեան ասպարէզը դարձած տեսնելով վերստին:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՒՍՏՐԻՈՅ ԿԱՅՍՐՆ Ի ՌՈՒՍԻԱ. —Ֆրանց Եօսէֆ կայսր՝ Օթօն արքեպուքսին, Կոլուխովսքի կոմսին, Զօրք Պէքի և իր հետեւորդաց հետ Գչ. կէս օրէն առաջ Բեդրբուրկ ժամանեց: Կայարանին մէջ ընդունուեցաւ Ցարին, մեծ դուքսերուն, զօրավարաց, քաղաքապետին և աւստրեւհունգարական դեսպանատան պաշտօնէից ու գաղթականութեան կողմէ: Սիրալիր ողջոյններ փոխանակուեցան երկու վեհապետաց, Օթօն արքեպուքսին և մեծ դուքսերուն միջեւ: Քաղաքը չքեղապէս զարդարուած է: Կայարանէն մինչեւ ձմեռուան պալատն երկու կարգի վրայ զօրքեր կեցած են: Խանդավառ ընդունելութիւն եղաւ Աւստրիոյ կայսեր, որ այցելութիւն տուաւ Զարուհւոյն և մայր կայսրուհւոյն: Ետքը մէկ քանի անձնաւորութիւններ ընդունեց և մտերմական չրջանակի մէջ ճաշեց: Ֆրանց Եօսէֆ կայսրն ու Օթօն արքեպուքսը չքեղ պսակներ դրին Նիքոլա Ա. և Աղեքսանդր Բ. կայսրերու գերեզմանաց վրայ: Զարն իրիկուան ընդունեց Կոլուխովսքի կոմսն, որ յետոյ այցելութիւն տուաւ Մուրավիէվ կոմսին եւ Տէրութեանց դեսպաններուն: Ֆրանց Եօսէֆ կայսրը Ս. Ստեփաննոս պատուանշանի մեծ խաչը չնորհեց Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարարին. նոյնպէս զանազան պատուանշաններ Ռուսիոյ արքունեաց և պետական մէկ քանի պաշտօնատարներու: Նիքոլա Նիքոլայեվիչ մեծ դուքսն աւստրեւհունգարական գունդին գնդապետ անուանեցաւ: Արքունեաց մէջ տրուած հացկերոյթին Զարը բաժակ պարպեց Ֆրանց Եօսէֆ կայսեր կենաց և անոր այցելութեանն համար չնորհակալութիւն

յայտնելով ըսաւ.—«Ձեր Վեհափառութեան այցելութիւնը կը նկատեմ նոր ապացոյց մը անկեղծ բարեկամութեան՝ զօրացած համերաշխութեամբ մեր երկու պետութեանց հպատակներու եւ սկզբանց որոց նպատակն է մեր ժողովրդեան ապահովցնել խաղաղութեան բարիքները: Ձեր Վեհափառութիւն գիտէ իմ սիրալիր զգացումներս իրեն նկատմամբ և այն կարեւորութիւնը զոր կուտամ մեր միջեւ եղած կատարեալ համերաշխութեան՝ մեր հետամտած բարձր նպատակին համար: Բաժակս կը պարպեմ Ձեր Վեհափառութեան, Վեհ. Կայսրուհւոյն և կայսերական բոլոր գերդաստանին կենաց»: Ֆրանց Եօսէֆ Կայսր շնորհակալութիւն յայտնելով իրեն եղած ընդունելութեանց համար ըսաւ.—Ես յայտ կը նկատեմ նոր ապացոյց մը բարեկամութեան որ հիմնուած է փոխադարձ յարգանքի և ուղղամտութեան վրայ որ մեր ժողովրդոց համար կը կազմէ հաստատուն երաշխաւորութիւն մը խաղաղութեան և իրենց բարեկեցութեան պահպանման: Հաստատապէս փարած ըլլալով այս գաղափարին յաղթութեան, միշտ երջանիկ պիտի համարիմ ինքզինքս՝ Ձեր Թագաւորին աջակցութեան կարենալ վստահելուս համար: Համոզուած ըլլալով մեր հաւաքական ջանքերուն յաջողութեան, բաժակ կը պարպեմ Ձեր Վեհափառութեան, Վեհ. Զարուհւոյն և կայսերական գերդաստանին կենաց:»

ԿՐԵՏԷ.Հանեայէն ապրիլ 23 թուականաւ կ'գրեն թէ Վասոս նամակ մ'ուղղելով Մեծ Տէրութեանց ծովակալներուն ուզեր է հասկնալ թէ օսմ. զինւորաց հետ դաշնակի՞ց են թէ ոչ: Օսմ. զինուորք՝ Մեծ Տէրութեանց զինւորներուն հետ Իպլէտտին ամրոցին վրայ յարձակեցան: Հանեայէն երեք մարտանաւ Սուտայի ծովածոցը գացին: Յոլոկալ Թորքիլանտուով մը քննական պտոյտի ելան: Ասկից առաջ Քիսամօ-Քասդէլլիի կողմէն Թնդանօթի ձայներ կը լսուէին: Քիսամօի բերդին շուրջը հրացանաձգութիւնք կը շարունակուին: Անգլ. Սամփսօն փոխադրանաւն, որուն մէջ կայ լեռնային չորս հրետանի, Մալթայէն Կրետէ ուղեւորեցաւ: Վասոս սահմանագլխոյ պատերազմը պատրուակ բռնելով մտադիր է նորէն յարձակմանց սկսիլ:

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՓԱՐԻԶ, 28 ապրիլ.— Մ. Ֆէլիքս Ֆօռ այս գիշեր Փարիզ դարձաւ: Հեռանկալ առտուն նախագահեց Նախարարաց խորհուրդին:

ՀԱՆԵԱ.— Իտալական Սարտէնեա և ֆրանսական Թրէ-- չրջուն մարտանաւերը Սելանիկ ուղեւորեցան:

—Իտալեան զօրաց կէս վաշտ մը Նէլլաբէկլու ժամանեց և ուրիշ կէս մ'ալ Գանտիա: Ալպանիկը Գանտիայի գրան առջեւ կը գտնուին և արդէն գրաւած են ջուրի աղբիւրները: Ռուս մարտանաւ Նէւթօլօ Ֆալէր կ'ուղեւորի և անգլ. Տրէ-- Վոլօ:

ՏՕՔԹՕՐ
ՀՐԱՆՏ Գ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Բէնսիլվանիոյ Համալսարանէն պատուակալ յիշատակութեամբ վկայեալ, Ֆիլատէլֆիոյ մէջ իր արուեստը գործնական փորձառութեամբ կատարելագործելէ ետքը, հաստատուած է ի Բերա, Ղալաթա-Սէրայի դիմաց, ԹԱՏՐՈՆ ՓՈՂՈՑ Թիւ 1, ուր կը գտնուի կիրակիէն զատ ամէն օր ժամ 9—12 և 1—4 (ըստ Ե.)

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Տիարպէքիրէն կը գրեն մեզ մարտ 19 թուով.

«Մեր դպրոցները բոլորովին խանգարուած էին տնտեսական տագնապին պատճառաւ: Վերջին ամիսներուն մէջ աշխատուեցաւ ցիրուցան կրթական ոյժերն ամփոփելու: Ս. Կիրակոս առաջնորդանիստ եկեղեցւոյ շրջափակին մէջ ծաղկոց և նախակրթարան բացուեցան, և հիմա 400 աշակերտք կը յաճախեն, ուր ուսուցչի խնամքին տակ: Տեղապահն ինքն ալ կ'օգնէ դասատուներուն և կ'հսկէ:—Տիարպէքիրի Հայերն ևս մասնակցեցան Զինուորական Հաստատութեանց համար եղած հանգանակութեան և տեղապահին ձեռամբ արդէն 5,060 ղրշ. մատուցին կուսակալին, որ շնորհակալ եղաւ:—Մեծ Պահոց առթիւ մեր ժողովուրդը ջերմեռանդօրէն կ'լեցնէ եկեղեցիները: Տեղապահը կիրակի իրիկուն արանց, իսկ Դշ. առաւօտները կանանց համար կ'քարոզէ:»

—Կեդր. Վարժարանի նախապատրաստական դասարանի բացումը տեղի ունեցաւ երէկ Ղալաթիոյ Կեդր. Նախակրթարանի յարակից ընդարձակ սրահին մէջ: Տասն աշակերտք ներկայ էին և դասաւանդութիւնք կանոնաւորապէս սկսան: Թէպէտ սոյն դասարանը «Նախապատրաստական» անունը կ'կրէ, սակայն Կեդր. Վարժարանի Ա., Բ. և Գ. կարգաց աշակերտներ պատրաստելու նպատակաւ: Ուսուցչական մարմինը կը բաղկանայ հետեւեալ ծանօթ անձնաւորութիւններէ.—Թովմաս էֆ. Թէրզեան, Հայ լեզու և Մատենագրութիւն. Յովհաննէս էֆ. Մուրատեան, Ֆրանսերէն, Չափական և Բնական գիտութիւնք. Ստեփան էֆ. Կուրտիկեան, Թուրքերէն. Գրիգոր էֆ. Մարգարեան, Ընդհ. ազգաց պատմութիւն, Աշխարհագր. և Ֆրանս թարգմ. Մարկոս էֆ. Նաթանեան, Հայ Դրագիտութիւն. Խաչիկ էֆ. Թահթաճեան, Գեղագրութիւն և Գծագրութիւն:

—Աստարագարէն Տէր և Տիկին Գրիգոր Նազարէթեան մեզ ղրկած են 54 ղրշ. Հացագին, 54 ղրշ. Որբերուն և 54 ղրշ. Ազգ. Հիւանդանոցին համար:

—Իզմիրէն Յակոբ էֆ. Կ. Թերզեան 55 ղրշ. ղրկած է մեզ Հացագին, Զատկի կիրակին ընտանեկան սեղանի վրայ հանգանակուած:

—Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնը շնորհակալութեամբ կ'ծանուցանէ թէ Գատըգիւղի բնակիչներէն Մեծ. Գէորգ էֆ. Գրիգորեան որ յառաջ հինգ հարիւր Օսմ. Քօնսոլիտէ նուիրած էր Հիւանդանոցին, պայմանաւ որ մինչեւ ցմահ նոյն տարեկան տոկոսն ինքն ստանայ, այս անգամ առ Հոգաբարձութիւնն ուղղեալ մի գրութեամբ կ'յայտնէ թէ ներկայ տարւոյ մարտ ամսէն սկսեալ վերոյիշեալ Քօնսոլիտէներուն կտրօններն եւս կը նուիրէ Հիւանդանոցին:

—Նմանապէս շնորհակալութեամբ կ'ծանուցանէ Հոգաբարձութիւնը թէ Ազն. բարեպաշտուհի Տիկին մը ջերմեռանդ զգացմամբ յիշելով Ս. Փրկչեան Ազգ. Հիւանդանոցին պատսպարեալներն և անոնց պէտքերն, ուխտած է մինչեւ ցմահ ամսական կէս օսմ. ոսկի նուիրել Հաստատութեան, խնդրելով որ Ս. Փրկչի մատրան մէջ տարին մի անգամ Հոգեհանգստեան սանի օրը Ս. Պատարագի ժամանակ տասնց յայտնելու իր անունն յատնի ծանուցմամբ «Տէր ողորմեա» ըսել տրուի: Տիկնոջ խնդիրը շնորհակալութեամբ ընդունելով պէտք եղած արձանագրութիւնն ըրած և պարտ ու պատշաճը կարգադրած է Հոգաբարձութիւնը:

—Հանգուցեալ այրի Տիկին Մարիամ Գ. Մանուկեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի հարիւր վաթսուն ղրշ. հաճած է նուիրել Հիւանդանոցին Ազն. այրի Տիկին Մարիամ Մ. Մանուկեան:

Պաշտօնական յայտարարութիւն Ուսումնական Խորհրդոյ.— Ազգ. Կեդր. Վարչութեան Ուսումն. Խորհուրդս այսու պաշտօնական յայտարարութեամբ կ'հրաւիրէ Վիճակաց Գեր. Առաջնորդներն ուղղել իր իրենց իրաւասութեան ներքեւ գտնուած ազգային կրթ. վարժարանաց համար հետ ունին պէտք դասագրքերու, հաճին ի պաշտօնէ իմացնել Խորհրդոյս, մանրամասն նշանակելով 1. Խնդրուած դասագրքին անունն ու հատը 2. Քաղքին կամ գիւղին անունն, ուր կ'գտնուի վարժարանը. 3. Համառօտ տեղեկագրութիւն մը վարժարանին կրթական վիճակին վրայ և 4. Ի Պոլիս իրենց ներկայացուցչին անունն, որուն միջոցաւ պիտի յուղարկուին խնդրուած դասագրքերն:

Ուսումնական Խորհրդոյ

Ատենադպիր	Ատենապետ
ՊՕՂՈՍ Գ.	ՏՔԹ. Վ. Յ.
ՔԵՐԷՍՏԷՃԵԱՆ	ԹՈՐԳՈՄԵԱՆ

Այրի Տիկին Նոյեմզար Յ. Ֆնտգլեան, իր զաւակունք և համայն ազգականք ցաւ ի սիրտ կ'ծանուցանեն զատարաժամ մահ իւրեանց դստեր եւ քեռ

ՕՐ. ԵՒԳԻՆԷ Յ. ՖՆՏՔԼԵԱՆԻ

որ հանգեաւ ի Տէր ի ծաղիկ հասակի, յանմխիթար սուգ թողլով իր մայրն, եղբարքն և համայն ազգականները:

Յուղարկաւորութեան տխուր հանդէսը պիտի կատարուի վաղը՝ ուրբաթ ի ժամ 4 (Ը. Թ.) Բերա Ս. Երրորդութիւն եկեղեցւոյ մէջ, ուր արդէն փոխադրեալ է հանգուցելոյն մարմինն, և անտի Շիշլիի գերեզմանատունը տարուելով, պիտի ամփոփուի իր Գերդաստանին գամբարանին մէջ:

Գատը-Գիւղ 17/29 Ապրիլ 97

Մահազդ չընդունողներէ կ'խնդրուի իբրեւ այն նկատել զներկայս:

«ԲՈՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ

Գ. Ն. Մ. (Իզմիր). Ամենքը մէկէն պիտի վերադարձուին, կարելի չըլլալով առ այժմ օգուտ քաղել: Յարգանքներ առ Օ. Շ.

Ըստ որոշման Պատկ. Քաղ. Ժողովոյ, Ազգ. Կեդր. վարժարանի նախապատրաստական դասարանի բացումը տեղի ունեցաւ ամսոյս 16ին Դշ. օր, Ղալաթիոյ Կեդր. Նախակրթարանի յարակից ընդարձակ սրահին մէջ:

Աշակերտիլ փափաքողներ կը հրաւիրուին ներկայանալ իրենց ծնողաց կամ պաշտպանին հետ Խնամակալութեանս խորհրդարանն ի Ղալաթիա, ամէն օր առաւօտէն մինչ կէս օր և անունին արձանագրել տալով՝ ստանալ մոտից ձեւակերպութեանց մասին հարկ եղած տեղեկութիւնները:

Աշակերտիլ փափաքողք պարտին իրենց ծննդեան վկայագրին հետ՝ Խնամակալութեանս ներկայացնել նաեւ յարգ իրենց յաճախած վարժարանին Հոգաբարձութեան կողմանէ վաւերացեալ բարի վարուց վկայագիր մը:

Ի դիմաց
Ղալաթիոյ Ազգ. Խնամակալութեան

Ատենադպիր	Ատենապետ
Յ. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ	Յ. ԽՍԱԵԱՆ

1 Ապրիլ 1897 Ղալաթիա

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Պէյրութի նահանգին Տէֆթէրտար անուանեցաւ Վանայ նահանգին Տէֆթէրտար Ըսհէմ էֆ., որուն յաջորդեց Սէրէզի հաշուակալ Մազհար էֆ.:

—Սանիյէ Միւթէմայիզի աստիճան եւ Գ. կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ Իգտամ լրագրոյ արտօնատէր Ճէվտէթ պէյի: Բ. կարգի Մէճիտիյէ՝ Էտիրնէի նահանգին ոստիկան-զինուորաց գնդին առժամեայ հրամանատար Միրլիվա Մուխլիս փաշայի:

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՁԵԿՈՒՑՄՈՒՆՔ

Գերմանիոյ դեսպան Պ. ֆօն Սաուրմա Ելէլ, երէկ Դշ., Վեհ. Սուլթանին կողմէ շնորհեալ արտօնութեամբ պատիւ ունեցաւ Ն. Վեհափառութեան ներկայանալու:

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ լրագիրք կ'ըսեն թէ Մեծ Տէրութեանց Կ. Պոլսոյ դեսպանք որոշեր են իբրեւ Տէրութեանց պաշտպանեալ նկատել հիւանդանոցներու, դեսպանատանց և հիւպատոսարաններու մէջ ծառայող Հելլէններն. Նոյնպէս անոնք որք եւրոպական ձեռնարկութիւններ կը վարեն և եթէ անոնց մեկնումը վնասէ նոյն ձեռնարկութեանց: Ֆրանսական դեսպանատունը կը շարունակէ վկայականներ տալ Հելլէններու:

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԷՆ կը գրեն թէ Զատկի տօներն ամենայն հանդարտութեամբ կատարուեր են:

ՍԵԼԱՆԻԿ. — Ֆրանսական Պէ-- և աւստրիական Սդէֆանի մարտանաւք Սելանիկ ժամանեցին:

ԴԱՐԴԱՆԷԼ. — Մոնիթէօռ կ'իմանայ թէ Թղթատար շոգենաւք յետ այսօրիկ գիշերները Դարդանէլէն պիտի չկրնան անցնիլ:

ԻՏԱԼԱԿԱՆ Մոնթէպէլլօ մարտանաւն առջի օրը Սելանիկէն Վոլօ գնաց:

ՍԵՐՊ դեսպան Մ. Վլատան Եօրկէվիչ, որ առջի իրիկունը Պելկրատ գնաց, իր կառավարութեան կողմէ հեռագրաւ կանչուած էր: Ալեքսանդր Թագաւոր կ'ուզէ արդի կացութեան վրայ դեսպանին հետ տեսնուիլ՝ Զէթինէ երթալէն առաջ: Մ. Եօրկէվիչ մէկ քանի օրէն Կ. Պոլիս պիտի դառնայ: Իր բացակայութեանը միջոցին գործակատարի պաշտօն պիտի վարէ Ա. քարտուղար Մ. Քրիստիչ: Մ. Եօրկէվիչ մեկնելէ առաջ այցելութիւն տուաւ արտաքին գործոց նախարար Թէվֆիք փաշայի:

ԱՑՏԸՆԻ կուսակալ Բարձր. Քեամիլ փաշա նոր հագուստներ նուիրեց Կրետէցի գաղթականներուն:

ՍԵԼԱՆԻԿԷՆ կ'գրեն թէ հելլէն հպատակ մէկ քանի հրեայ վաճառականք խնդրեր են օսմ. հպատակ ըլլալ:

ԻԶՄԻՐԻ քարափանց թղթատարներուն հելլէն կառուցիչներն ու կառապանները իրենց պաշտօնէն արձակուեր են:

ԼՈՆՏՈՆԻ Իլլիւսթրէյթըտ Լէնտըն Նիւզ պատկերազարդ թերթին թղթակից Մր. Մըրէյ երէկ Լոնտոնէն մայրաքաղաքս եկաւ. ասկից Էլասոնա երթալու:

ԱԻՍՏՐԻՈՅ դեսպանն առջի գիշերը սեղան մը տուաւ, որուն ներկայ գտնուեցան Ռուսիոյ, Անգլիոյ, Գերմանիոյ, Հոլանտայի, Ամերիկայի, Ռումանիոյ ու Շուէտի դեսպանք եւայլն:

ՊԷՐՈՒԹԻ կուսակալին նախագահութեամբ յանձնաժողով մը կազմուեր է Կրետէի իսլամ կարօտելոց նպաստելու: Մէկ ժամուան մէջ 25,000 ղրուշ հաւաքուեր է:

ՑՈՒՆԱՑ Ս. Պատրիարքն երէկ ի Նիստ գումարեց Սինոդն և խորհրդակցութիւնք կատարուեցան:

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ դեսպանատան մատրան մէջ երէկ առաւօտ Հոգեհանգստեան պաշտօն կատարուեցաւ օսմ. փոխառուներու տնօրէն վախճանեալ Մ. Բոյլամի համար: Մ. Քանպոն ներկայ գտնուեցաւ:

ՌՈՒՍ դեսպան Մ. Նէլիտովի որդին Մ. Ալեքսանդր Նելիտով երէկ Վիեննայէն մայրաքաղաքս ժամանեց:

ԷՏԻՐՆԷԷՆ ապր. 15/27 թուով կ'գրեն մեզ.— «Ինչպէս ուրիշ տեղեր, հոս ալ Հայերը Զատկի առթիւ ազատութիւն չունէին հրաշէն պարպելու, սակայն տեղւոյս Յոյնք բառին բովանդակ նշանակութեամբ ամէն տարի Զատկի օրեր հրաշէն կ'պարպէին: Կառավարութիւնն այս մասին եղած արգելքը թէեւ կ'կրկնէր միշտ, սակայն անկէ կ'մնար. միայն այս տարի բացառութիւն եղաւ և կառավարութեան հրամանն յարգուեցաւ և ամբողջ քաղաքին մէջ հրաշէնի ձայն մը չլսուեցաւ: —Տեղւոյս հելլէնահպատակները կ'պատրաստուին մեկնիլ որոնք բաւական են. կ'ըսուի թէ շատեր Արեւելեան Ռումելի պիտի երթան. դեռ վաճառական դասէն մեկնող չեղաւ:— Օսմ. հպատակ և Հելլէնոց միջեւ առկախ մնացած գործերը կարգադրելու համար յատուկ յանձնաժողով մը կազմուած է, որուն նախագահն է նահանգիս ոստիկան-զինուորաց առժամեայ հրամանատար Մուխլիս փաշա և անդամներն ամէն ազգէ մէյ մէկ անձ: —Այս տեղէն մի քանի վաշտեր Մանասդըր մեկնեցան: Բ. զօրաբանակէն դեռ բաւական թուով զօրք պիտի ղրկուի այլ տեղ:»

ՍՐՎԱՁԻՆ կը գրեն մեզ Ապր. 9 թուով.—«Այսօր ժամ 1ին մեկնեցաւ նախկին կուսակալ Խալիլ պէյ, որ երկաթի ճամբով Պոլիս պիտի երթայ կ'ըսուի: Հինգ տարիէ ի վեր կը պաշտօնավարէր աստ: Պաշտօնական յարգանքներ մատուցուեցան և նոր կուսակալն, իր կառքին մէջ առած զայն՝ ողջերթի գնաց:»

ՊԵՏԱԿԱՆ Խորհուրդը կ'քննէ Մ. Բիլինկի ծրագիրը՝ մինչեւ Աքեա երկաթուղի մը շինելու: Մ. Բիլինկ կ'խնդրէ որ Հալէպի նահանգին տասանորդի տուրքն իբրեւ երաշխաւորութիւն ցոյց տրուի:

ՆՊԱՍՏ.—Սելանիկի մէջ մինչեւ հիմա 30,000 ղրուշ հաւաքուեցաւ ի նպաստ Կրետէի իսլամ կարօտելոց: Վերջին անգամ 13,000 ղրուշ ղրկուած էր: Իզմիրի մէջ ալ ցարդ 61,945 ղրշ. հաւաքուած է:

ՔԱՐԱՆԹԻՆԱ.—Ռուս կառավարութիւնն որոշեց որ եթէ ռուս դրօշ կրող առեւտրական շոգենաւ մը օսմ. նաւահանգիստ մը մտնէ և ռուս հիւպատոսաց կողմէ վիզէ եղած անցագիր չունենայ, երեք օրուան քարանթինայի ենթարկուի:

ՆԱՖԱՖԻ դաշտն ոռոգելու մասին Նալիմ էֆ.ի մատուցած ծրագիրը քննելու համար Պետական Խորհրդոյ քաղաքային ճիւղին մէջ յանձնաժողով մը կազմուեցաւ Զիհնի փաշայի նախագահութեամբ:

ՊԻԹԼԻՍԻ նահանգին մէջ այս տարի կատարուած ոչխարահամարի արդիւնքէն երեւցաւ որ ոչխարաց թիւն անցեալ տարուընէ աւելի է:

ՊԱՐՍԻԿ դեսպան Միրզա Մահմուտ խան վարձեց Պլաք պէյի տունն ի Մեծ Կղզի, ուր ամառը պիտի անցնէ:

ՀԵԼԼԷՆՔ.— Իզմիրի հելլէնք մաս մաս դուրս կ'հանուին:

ԵԼԱԿ.—Երէկ ելակի առաջին բերքը տեսնուեցաւ Էմին Էօնիւի մէջ: Զէյնէքօյէն ու Դասլըքեօյէն բերուած էին:

ՍԱՑՏԱՅԻ առջեւ մէկ քանի օր առաջ առագաստանաւու մը մէջ վաթսուն չափ Տիւրքմէններ ձերբակալուեցան: Ասոնք Հօրանի էին և զինուորութենէ փախած: Զինուորութեան շրջանը կատարելու համար Կրետէ ղրկուած ըլլալով ասկից խոյս տուած էին: Ասոնք յանձնուեցան զօրանոցն և խնդիրը տեղեկագրուեցաւ Պէյրութի կուսակալութեան:

ՀԱՐԷՄ Իսկէլէսիի առջեւ առջի գիշեր ջուրի տակաս մը ընկղմեցաւ՝ օդին սաստկութենէն: Մէջը գտնուող Թանաչ ու Եանքօ ազատուեցան:

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ շոգենաւ մը երէկ առտու ի Պէօյիւք Լիման ձուկի Տալեաններուն վրայ ինկաւ և 300 ոսկիի չափ վնաս պատճառեց:

ԹԱԹԱՎԼԱՅԻ մէջ Դշ. գիշեր Թէոտոր ու Եանի անուն երկու երիտասարդ կռուի բռնուելով, Թէոտոր ռէվոլվէրով կոկորդէն ծանրապէս վիրաւորեց իր հակառակորդը:

ՏՕՔԹՕՐ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՎԿԱՅԵԱԼ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ—ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
Հաստատեալ յամին 1852

Նորահնար գործիքի մը միջոցաւ ամենասաստիկ ցաւած ակռաները, մէկ անգամէն վայրկենապէս կը լեցնեն, ցաւով դիմել եւ բուժուած վերադառնալ: Կատարելագործեալ եղանակաւ, նուրբ, ճաշակաւոր եւ դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար եւ նման բնականի, [illegible] (ըստ տարիքի), [illegible], [illegible] երաշխաւորեալ: «Սկռուբիթ» կոչուած բերնի հիւանդութիւնը, երեք այցելութեամբ կատարելապէս կը բուժեն, ինչպէս նաեւ Թմրեցուցիչ դեղերու, եւ նորահնար աքցաններու միջոցաւ [illegible]:

Թիւ 396 Մեծ-Փողոց Բերա (Եանիի գարեջրատան վրայի յարկը ճիշդ Զըպուդճեանց դէմ):

Գատըգիւղի յաճախորդք կրնան դիմել նաեւ իրենց բնակարանը Թիւ 1 Նոր բացուած Խրիսօվէլի փողոց ամէն օր:

Յ. Գ.— Հաւասարելու համար Եւրոպիոյ եւ Ամերիկայի առաջին կարգի ատամնաբոյժերու, ձմեռները կիրակի օրերն ալ, ինչպէս նաեւ մինչեւ կէս գիշեր հիւանդ կ'ընդունին Բերայի գործատեղիին:

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ
17 ԱՊՐԻԼ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ

Օսմ. քօնսոլիտէ Սէրի Դ. Օ. Ո.		19 38
Ամենէն բարձր գին	»	19 38
Ամենէն վար գին	»	19 32
Օսմանիյէ	»	— —
Ռումէլիի երկաթ. Փր. գոց.		90 —
Ամենէն բարձր գին		90 —
Ամենէն վար գին		89 50
Ռէժի	»	— —
Քրէտի ժէնէրալ օթթօմ.	»	6 06
Օսմ. Ապահ. ընկեր.	»	3 32
Թրամուէյ բաժնեթ. ղրշ.		6 80
» Ժուխանա »		2 30
Սոս. Օթ. Շանմ է Վալ. Ա. Ո.		2 26
Թրամուէյ պարտամ. Փր.		495 —
Տէրքօսի ջուրի ընկ.	»	330 —
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	455 —

ՍԹԻԼԱՆՑ

Քօնսոլիտէ մէկ օրուան Օ. Ո.		6 50
» ութ » »	»	8 —
Ռումէլ. երկ. մէկ » »	»	— —
» » ութ » »	»	— —

ԲԱՑՈՒՄ ԱՅՍ ԱՌՈՒՕՏ

Օսմ. Քօնս. Սէրի Դ. Օ. Ո. ք. կ.		20 12
Ռումէլիի երկաթուղի Փր.		91 50

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս ղրշ.		109 —
Փարիզ 3 » Փր.		23 —
Ֆիօրին մանաա	»	10 95

ԸՆԹԱՑԻԿ ԴՐԱՄՈՑ

20 Ֆրանքնոց	ղրշ.	87 12
Անգլիական ոսկի	»	109 31
Բօլ Էմբէռիալ	»	90 —
Մէճիտիյէ արծաթ	»	108 11
Ռուսկի թղթադրամ Օ. Ո.		8 64
Քըրլինց		51 10
Մէթըլիք		97 20

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ՓԱՐԻԶ, 28 ԱՊՐԻԼ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	Փր.	102 82
Օսմ. քօնս. Սէրի Դ.) բաց.	»	18 15
Օսմ. քօնս. Սէրի Դ.) գոց.	»	18 30
» » » Բ.	»	31 50
» » » Գ.	»	18 80
Օսմանիյէ	»	— —
Ռումէլիի երկաթուղի	»	91 —
Օսմ. Բաէօրիթէ	»	— —
Մաքսատուն	»	435 —
Օսմ. Ռէժի	»	280 —
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	512 —
Քրէտի Լիօնէ	»	760 —
Սուէզի բաժնեթուղթ	»	3188 —
Իտալական Ռանթ	»	90 92
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25 105
Դրամաղեղչ	»	2 —

ՊԵՐԼԻՆ, 28 ԱՊՐԻԼ

Օսմ. փոխառութիւն 1888 մարք		88 25
Ռումէլիի երկաթուղի	»	97 50
Անատ. երկ. պարտամթղթ.	»	83 75
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20 280

ՎԻԵՆՆԱ, 28 ԱՊՐԻԼ

Փոխան. Լոնտոնի վրայ Ֆիոր.		119 95
Ռումէլիի երկաթուղի	»	45 30
Օսմ. Ռէժի	»	135 —

ԼՈՆՏՈՆ, 28 ԱՊՐԻԼ

Անգլ. քօնսօլիտէ	Ա. Ո.	112 —
Օսմ. » Սէրի Ա.	»	66 —
» » » Բ.	»	31 75
» » » Գ.	»	18 75
» Դ.) բաց.	»	18 —
» Դ.) գոց.	»	18 31
Փոխառութիւն Գասաբա	»	77 50
» Օսմ. 3 1/2 %	»	95 50
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	10 25
Այտընի երկաթուղի	»	11 50
Եգիպտական Միացեալ	»	106 50
Հելլենական 5 %	»	19 50
Մոնոպոլ հելլենական 4 %	»	19 50
Ռանթ » 4 %	»	16 75
Ռուսական 3 1/2 % 1891	»	102 87
Պուլկ. փոխառ. 6 % 1888	»	91 —
» Նոր » 6 % 1892	»	92 50
Փոխան. Փարիզի վրայ	»	25 26 1/4
Դրամաղեղչ	»	2 1/2

ԿԵԱՆՔ ՏԷՐ ՅԻՍՈՒՍԻ. Ըստ չորից Աւետարանաց. Պատկերազարդ. Դրեց Գ. Պողոսսաբեան: — Հասկնալի աշխարհաբարով մը տաղաչափուած այս մատենիկն, որ կը պարզէ Յիսուսի կեանքն Աւետարանի ոգւոյն համաձայն, իր բարոյալից յօրինուածով ամէնէն մաքուր հաճոյքը կը պատճառէ ընթերցողին և իբր այդ՝ ջերմապէս կը յանձնարարուի ամէն կարգի անհատի:

ՄԱՑՐԻԿԻՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԸ. Տոքթ. Ա. Ե. Սէլլ. Ազատ թարգմ. ի գաղղիերէնէ. Գ. Պողոսսաբեան. — Նորածին մանկութեան նուիրուած ողջապահիկ կանոններու խտացում մ'է գրքոյկս, որ իր սկիզբն ունի ձեռնհաս բժշկի մը փայլուն վկայութիւնը շահեկան պարունակութեանն համար, ուր ի մէջ այլոց ըսուած է. «Անփորձ մայրիկի մը և անուս դայեակի մը համար անզուգական ընկեր մը, անհամեմատելի օգնական մը պիտի ըլլայ սա հատորիկն, իսկ բժիշկ և կամ կարող դայեակ չգտնուած տեղերուն համար՝ փրկիչ ձեռք մը պարզապէս:» Գին գեղչեալ 2 ղշ:

ԸՆԴԱՐՁԱԿ ՕՐԱՑՈՅՑ. Արեւելեան Որբանոցին 1897 թուականին Քրիստոսի, Յօրինեց Գ. Պողոսսաբեան. — Բաց ի համառօտ պարզ օրացոյցէ՝ կը պարունակէ ընդարձակ յաւելուած մը, ուր խառն դրուած են օգտակար գիտելիքներ, զբօսեցիչ հատուածներ, ոտանաւորներ, առածներ եւն, եւն, և հակառակ այս ճոխ պարունակութեան կը ծախուի խիստ դիւրամատչելի գնով 50 փարա: Այս երեք գործերու վաճառման հասոյթը Պրուսայի Արեւելեան Որբանոցին յատկացուած է: Գթութեան այդ յարկին, ուր վերջին տնտեսական տագնապին պատճառաւ որբացած մանուկներ եւս ընդունուած են, արժանի է հանրային քաջալերութեան: Կեդրոնատեղին է Կ. Պոլիս, Չաքմաքճըլար թիւ 20, Պալենց գրատունն: 12—2

ՏՈՔԹ. Ա. ՔԱՐԱՔՈՉ

Մասնագէտ երկու սեռի ծննդաբերական, գաղղ. և մորթային ախտերու.

Աշակերտ Բրօֆ. Ֆուռնիյէի և Կիյոնի դրութեամբ, նոր և ազդու միջոցներով կարճ ժամանակի մէջ հիմնապէս բուժում կը խոստանայ ծննդական գործարանաց ախտերու: Խորհրդակցութիւնք՝ ամէն օր ժամը 3 էն 12 (Ը. Թ.), բոլորովին նորագոյն մեթոտով հաստատած իր եւրոպական դարմանատան մէջ, Բերա Մեծ-Փողոց Պօն-Մառշէի դիմաց, 367 թիւ ծաղկեվաճառի վրայի տունը: 26—9

ՊԷՅՕՂԼՈՒ ՄԱՀՔԷՄԷՍԻՆՏԷՆ ԻԼԱՆ

Գաւնիկ Մանուկեան էֆ. վէքիլի Գազանճեան Շարամ էֆ.ին 314/203 նումէրօսը իլէ մուգայյէտ իլամ միւճիպինճէ պագգալ Անասթաս զիմմէթինտէ մահքիւմ պիհ ալաճաղընըն թէէտիյէսի իսթիֆասը զըմնընտա մէտիւնը մէրգումըն միւթէսարրըֆ օլտուղը Գասըմ Փաշատա Սուրուրի մահալլէսինտէ Սուրուրի չէշմէսի սօգաղընտա միւքէրրէր 19 նումէրօլը 1 պապ խանէ իլէ թահթընտա վաղը տիւքքեանընըն Պէյօղլու Պիտայէթ Մահքէմէսի րիյասէթը էվվէլիյի ճանիպինտէն իթա պույրուլան գարարա թէվֆիգէն թահթը հաճզէ ալընմըշ օլտուղընտան թարիխը իլանտէն իթիպարէն 15 կիւն սօնրա պիլ միւզայէտէ ֆիւրուխթընա թէշէպպիւս օլունաճաղը Պէյօղլու Պիտայէթ Մահքէմէսի իճրա մէէմուրլուղու ճանիպինտէն իլան օլունուր:

7 Նիսան 1313

ՌՕՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20 ի կայս. Իրատէով արտօնեալ Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրկ
Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորքարխա 37
Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ. — ԿԵԱՆՔ. — ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. — ԱՐԿԱԾՔ.

Ընկ. դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած 10,000,000 Ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար 67,000,000 »
1895 ի հասոյթք 25,000,000 »
1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է մօտ 100,000,000 »

Ընկերութեան քննիչ ի Կ. Պոլիս Ա. ՀԻՒՐՄՈՒԶ
Ղալաթիա, Բօրսայի վրայ (Հին Մաքսատան դէմը)
Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար ԹԷՕՏՕՐ ՊԷՔՔԷՆ

ԻՒՆԻՕՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ ՀԻՄՆԵԱԼ 1828 — 1828 L'UNION DE PARIS — ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ ՀԻՄՆԵԱԼ 1829

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ՓԱՐԻԶ ՊԱՆՔ ՓՈՂՈՑ ԹԻՒ 15, ԻՒՐ ԱՊԱՐԱՆՔԻՆ ՄԷՋ

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ			ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ		
Դրամագլուխ	Ֆր.	10,000,000	Դրամագլուխ	Ֆր.	10,000,000
Պահեստ	»	7,650,000	Պահեստ	»	104,500,000
Թղթապանակի մէջ	»	69,246,000	Ապահովագրութիւնք	»	250,000,000
Հասոյթ 1892 տարւոյ	»	16,000,000	Հասոյթ 1892 տարւոյ	»	17,750,000
Հատուցուած վնաս	»	176,000,000	Հատուցուած վնաս	»	65,000,000

Ընկերութեան դրամատունն է Օսմ. կայս. Պանքան։
Մանրամասնութեանց համար դիմել առ մասնաւոր Տնօրէն Տ. ՍԻՄՈՆ ՔԱՑՄԷՐՃԵԱՆ
Կ. Պոլիս, Կալաթա, Գարաքէօյ Եէնի-Խան Ա. յարկ։
Կենաց ճիւղին Տեսուչ, ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ

«ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

1. Զայրուած ձեռագիրներն ետ չեն տրուիր։ — 2. Յանուն լրագրին Ընկալագրեր, փոխանակագրեր, Նամակատան դրամաթուղթեր, Չէքեր, եւն. վաւերական են՝ լրագրոյն արտօնատէրին ստորագրութիւնը կրելու պայմանաւ միայն։ —3. Բաժնեգինները Թուրքիոյ համար արծաթ մէճիտի և արտասահմանի համար Ֆր. ի հաշուով են, մէճիտը 20, ոսկին 108 դրուշէն։ — 4. Թղթատարի ծախքը մեր վրայ է, բաց ի Բոսթ Լօքալի ծախքէն։ —5. Թղթատարի ծախքն իր վրայ առնլով «Բիւզանդիոն» ա՛յնքան մեծ զոհողութիւն մը կրած է արդէն որ զեղչուած բաժնեգնի առաջարկներ անընդունելի են։ —6. Ամէն գաւառացի ազգային որ ինքզինք թերթին խմբագրութեան ծանօթացնելէ ետքն իր բնակած քաղաքին, գիւղախմբին կամ գաւառին ազգային, կրթական կամ տնտեսական խնդիրներուն, դէպքերուն և հանգամանքներուն վրայ ամսէն մը չափ ճշգրիտ և ամփոփ տեղեկութիւն հաղորդէ, իրաւունք ունի թերթին Թղթակիցը նկատուելու, տարեկան թերթ մը ստանալու, և յառաջիկային դրամական փոխարինութիւն մը, եթէ իր նամակներն նա՛և գրական արժանիք ունին։

ՊԱՏ. ԳՈՐԾԱԿԱԼՔ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի

ԱՏԱ-ԲԱԶԱՐ—Ստեփան էֆ. Ծափրիչեան. ԱՐԱԲԿԻՐ—Յ. Պ. էֆ. Մանուէլեան. ԱՖԻՕՆ-ԳԱՐԱՀԻՍԱՐ—Սիմոն էֆ. Սիմոնեան. ԷՆԿԻՒՐԻ—Համբարձում էֆ. Չնոգեան. ԷՐԶՐՈՒՄ—Տեառք Ինճէճեան Եղբարք. ԹՕԳԱՏ—Յովհաննէս էֆ. Գազանճեան. ԻԶՄԻՐ—Կարապետ էֆ. Մալէճեան. ԽԱՐԲԵՐԴ—Յովհաննէս էֆ. Յարութիւնեան. ՄԱՐԱՇ—Արժ. Տ. Յովհաննէս քհնյ. Վարժապետեան. ՄԱՐԶՈՒԱՆ—Յովհաննէս էֆ. Յակոբեան. ՄՈՒՇ—Գեղամ էֆ. Տ. Կարապետեան. ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ—Յակոբ էֆ. Սուքիասեան. ՈՒՐՖԱ—Գէորգ էֆ. Ոսկերիչեան. ՊԱՂՏԱՏ—Միհրան էֆ. Սրվաճեան. ՊԱՐՏԻԶԱԿ—Ստեփան էֆ. Մակարեան. ՊՐՈՒՍԱ—Օննիկ էֆ. Լութֆեան. ՌՕՏՕՍԹՕ—Միհրան էֆ. Անանեան. ԴԱՐԴԱՆԷԼ—Հայկ էֆ. Թայքէսէնեան. ՏՐԱՊԻԶՈՆ—Սահակ էֆ. Էթմէքճեան։

L'ANCRE — ԼԱՆՔՌ

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ ԱՄԵՆԷՆ ՀԻՆ, ԱՄԵՆԷՆ ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ ԵՒ ԱՄԵՆԷՆ ԱՒԵԼԻ ՏԱՐԱԾՈՒԱԾԸ

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԴՄՐ. 133 ՄԻԼԻՈՆԷՆ ԱՒԵԼԻ — 1871 ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ 93 Վ. ՃԱՐՈՒԱԾ ԴՄՐ. 206 ՄԻԼԻՈՆ

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Պ. Կոմս Էտմոն Զիչի, կայս. եւ արք. Ներքին խորհրդական, Նախագահ
» Ռոտոլֆ Հոյոս, փոխ-նախագահ
» Ժօզէֆ Հոյոս, կայս. եւ արք. Ներքին խորհրդական
» Քոլոման Նաքօ » »
» Անթուան Բրօֆէշ տ'Օսթէն
Թէօտոր Բոնցէն
Ժան տը Վէյնէկ-Ինկէնհայմ

Կառավարական Քոմիսէր
Պ. ԺԱՆ ՄՈՒԽ կայս. արք. խորհրդական
Ընդհանուր Գործակալ, Բերա, Թիւնէլի հրապարակ, տուն Սարաֆօղլու, ԼՈՒՏՎԻԿ ՓՈՆՑ

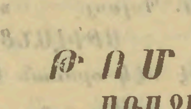

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
ընդ մէջ ՀԸԼԻ, Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՕՏԵՍԱՅԻ

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ալպանօ	1069	Տօմինօ	937	Իտալօ	5540	Բօլօ	510
Ալէքթօ	3607	Տուրօ	2383	Ճիւնօ	1080	Բիալթօ	2229
Անճէլօ	1541	Տրաքօ	1713	Ֆլէսօ	1053	Բինալտօ	1663
Արկոստօ	2377	Տիմանօ	504	Ֆօլլինօ	2307	Բօլլօ	1613
Պատմօ	1822	Էպրօ	2464	Ֆօլլօ	1700	Բոմէօ	1789
Պորտինօ	1264	Էլտօրատօ	1520	Լէօ	1053	Բօզարիօ	1862
Պրավօ	1076	Էրատօ	1481	Լէբանդօ	2271	Սաֆօ	1113
Պրիւնօ	841	Ֆիտօ	954	Լիվօրնօ	1643	Ցիրիօ	1735
Պըֆֆալօ	4431	Ֆինլանտ	1828	Լօրէնցօ	3191	Սիլվիօ	1193
Դէյրօ	1671	Ֆլամինկօ	849	Մալմօ	724	Սպէրօ	1200
Գալլիպօ	1337	Ֆրանչիսքօ	4582	Մարէնկօ	2273	Թասօ	1328
Գամէօ	1244	Կալլիէօ	3060	Մարդէլլօ	3709	Թ. Ուիլսըն	1546
Գադօ	1094	Կիդանօ	1243	Միքատօ	3557	Թօքիօ	3827
Զինկալօ	2729	Կոզօ	1011	Միլօ	1057	Թօլէտօ	1470
Սիսէրօ	1834	Կրօտօ	1695	Մոնդէպէլլօ	1735	Թօրբինօ	487
Դիլօ	2697	Հիլօ	775	Մուրիլլօ	2410	Ուրպինօ	2429
Ֆոլորատօ	4235	Հիտալկօ	1581	Նէրօ	1083	Վասքօ	1914
Ֆօմօ	1497	[illegible]	3720	Օհիօ	4100	Վօլօ	1289
[illegible]	[illegible]	[illegible]	3600	Օթարիօ	4036	Վօլթուրնօ	2396
[illegible]	[illegible]	[illegible]	596	Օրլանտօ	1535	Եէնօ	1850
[illegible]	[illegible]	[illegible]	2354	Բալէրմօ	1637	Զէրօ	1200

—[illegible] Նաւապետ Ճօնսըն, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած [illegible] ուղեւորած է։
Իր[illegible], Նաւապետ Ուտ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած է, ամսոյս [illegible] Պոլսոյ համար 23ին հոս կը սպասուի։
—Տուրօ շոգենաւը, Նաւապետ Մօքքըրմ, ընդհ. վաճառքով Հըլէն մեկնած է ամսոյս 15 ին և 29ին հոս կը սպասուի։
Դիմել առ գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՏ ՐՈՒՋՕ.
Թիւ 17-18, Բիւյիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա

THE LANCASHIRE INSURANCE COMPANY

ՀԻՄՆԵԱԼ Է 1852 ԻՆ
ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ Յ'ԱՆԳԼԻԱ
Lancashire Insurance Buildings
Exchange Street Manchester
Դրամագլուխ 3,000,000 անգլ. ոսկի
Պահեստի գումար 1,511,280 »

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

Հրդեհի դէմ ապահովագրութիւնն, ամէն տեսակ քարուկիր ու փայտաշէն կալուածներու վրայ, կահերու և ապրանքներու վրայ եւն., յոյժ նպաստաւոր պայմաններով ու սակերով։

ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂ

Այս ընկերութիւնն յոյժ բարձր աստիճանով կը ներկայացնէ բոլոր այն առաւելութիւնները զորս կրնան փափաքիլ կեանքերնին ապահովագրել ուզողներն, ամբողջ կամ խառն՝ որոշ պայմանաժամով։
Նոր հանուած պայմանագրութեան թէրթ։
Տեղեկագրական ապահովագիր անմիջապէս.
Առանց կ ճամփուն և շահուց մասնակցութեամբ.
Ամէն տեղեկութեանց համար դիմել ընդհ. գործակալներուն, (Bond, Sellar and Co.) Պոնտ Սելլէր և Ընկ. Բիւյիւք Թիւնէլ խան, Ղալաթիա։

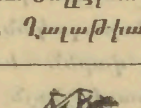

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՑԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՔԵԱՆ
Ն. ԲԱՔԻ ԵՒ ԸՆԿ.
Մարսիլիայէ և Պոլսոյ մէջ—
կանոնաւոր երթեւեկութիւն [illegible]
Ա. կարգ 245 ֆրանք
Բ. » 175 »
[illegible]
Նաւողչէքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար
Դիմել առ գործակատար
ԹԻՄՈԹԷ ԲԸՔՈՒԼ
Մումհանէ փողոց Թ. 1

ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ—ՈՅԺ—ԿՈՐՈՎ

ՖՈՍՖՈՏԻՆ ՏՔԴ. ԼԱԼՈՐԻ.— Վերջին 25 տարուան մէջ ապացուցուած է թէ այս ՖՈՍՖՈՐԱԿԱՆ ՄԻԱԿ ԴԱՐՄԱՆՆ է ցարդ գտնուած, կատարելապէս բուժելու ուղեղի հիւանդութիւնները, անզաւակութիւն, քնատութիւն, զառանցանք, առնական կարողութեան վաղահաս կորուստ, եւ ոյժերու կորուստէն յառաջ եկած ամէն գործարանական խանգարում։ Կը բուժէ դժուարամարսութիւն, ջղային եւ սրտի, լեարդի եւ երիկամանց հիւանդութիւններ, արեան շրջանի խանգարումներ, հիւծութիւնն եւ սպառումը. կը կասեցնէ ոյժերու կորուստն որ յառաջ եկած է ո եւ է պատճառէ։ Ջղային տկարութեանց եւ առաս հնարեանց մէջ այս դեղին ազդուութիւնն անմիջական եւ մնայուն է։ Մելամաղձութեան ախտանիշք կ'անհետանան հրաշալի արագութեամբ մը։ ՏՔԴ. ԼԱԼՈՐԻ ՖՈՍՖՈՏԻՆԸ ջղային հիւթ եւ ուղեղային գոյացութիւն կը առեղծէ, որուն մէջ մուծանելով ելեկտրական տարրը, ֆոսֆորն, որ ուղեղին կեդրոնական գոյացութիւնն է։ Կորովը կը կենդանացնէ մարդկային դրութեան մէջ, մարմնոյն եւ մտքին տալով առոյգ առողջութիւն, մինչեւ որ կարելի է պարտականութիւնները կատարել վստահութեամբ և գոհունակութեամբ։ Ախորժակամ է, կը գայ եւ կը ճոխացնէ արիւնն եւ նոր ոյժ մը կուտայ ուղեղին, ջղային դրութեան եւ մկանանց։ Վերանորոգիչ ազդեցութիւնը կը տեսնուի գործածման առաջին օրէն իսկ, մտաւոր կարողութեանց յաւելմամբ և բարօրութեան զգացմամբ որ վարժութիւնն հիւանդը չատոնց կը կորսնցնէր։ Մարսողութիւնը վերանորոգուած, ախորժակն հրաշալի կերպով կ'աւելնայ։ Աղիք կանոնաւորապէս կը գործեն։ Դէմքը կը սկսի լենալ, շրթունքը կը գունաւորին, աչքը շողուն, մորթը պայծառ գոյն մը կ'առնու, մազերն ոյժ կը ստանան։ Զգուշացէք նմանութիւններէն։ Տքդ. Լալորի Ֆոսֆոտինը պարունակեալ է ամէն շիշերուն մէջ որք բրիտանեան կառավարութեան դրոշմը կը կրեն առ բառերով **Dr. Lalor's Phosphodyne London England** վրան փորագրուած։ Այս դեղին յաջողութիւնն յառաջ բերած է բազմաթիւ փոխնորդ գաւոր եւ վնասակար կեղծեր։ Մեծ եւ փոքրաքանակ կը վաճառուի Թուրքիոյ եւ Պուլկարիոյ ներկայացուցչին քով, Մ. ԷՏՄՈՒՆՏ ԴԱՐՈՒՍԱՆ, Անգլ. Ընդհանուր մթերանոց, Վոյվոտա պահականոցին քով, Կալաթա-Շիշլիի Թրամվէյներու կայարանը, թիւ 95 եւ 97։

ՌԷՅՆՕԼՏԻ ԿՈՒԹ ՍՊԷՍԻՖԻՔ

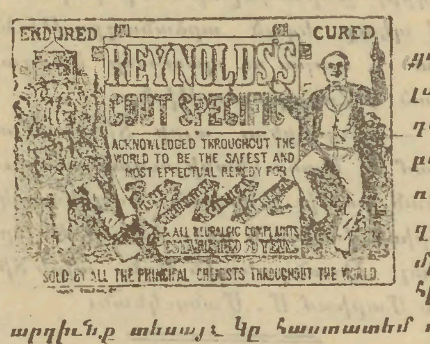

Կը բուժէ կաթուածը, յօդացաւերը, կողացաւն եւ բոլոր ջղային ցաւերը։ Աշխարհի մէջ լաւագոյն դեղը ճանչցուած է կաթուածի, յօդացաւի, կողացաւի դէմ։ Մէկ անգամ առնել բաւ է քանի մը ժամու մէջ զգալի ամոքում առաջ բերելու։ Մեծ բժիշկներ կը յանձնարարեն զայն։ Լոնտոնի նշանաւոր Տր. Տէյլի կը գրէ. «Բիչ մը առեն Րէյնօլտի ԿՈՒԹ ՍՊԷՍԻՖԻՔը տուի հիւանդներուս եւ կը փութամ ըսել որ միշտ լաւ արդիւնք տեսայ։ Կը հաստատեմ որ ասի շատ ազդեցիկ դեղ է»։ ՀԻԱՃԱՆԳ ԳՈՐԾԱԾՈՒԹԵԱՆ.— Պէտք է անօթի փորանց, պառկելէ անմիջապէս առաջ ու ամենց խառնուրդի խմել զայն։ Սկսելու է 40 կաթիլէ, որ կրնայ հետեւեալ գիշերը 60ի բարձրանալ եւ այսպէս հետզհետէ մինչեւ 120ի։ Մեծ եւ փոքր քանակութեամբ ու շիշերով կը ծախուի մեր Թուրքիոյ միակ ներկայացուցչին՝ ԷՏՄՈՒՆՏ ԴԱՐՈՒՍԱՆԻ անգլիական ընդհանուր մթերանոցը, 95 եւ 97, Եիւքսեք Գալտըրըմ, Վօյվօտա, Կալաթա-Շիշլիի Թրամվէյներու կայարանը, Պահականոցին քով։ ՄԱՆՕԹ.—Սոյն վաճառատան մէջ պատրաստ կը գտնուին նաեւ ամէն տեսակ անգլիական եւ ամերիկեան դեղեր։

(29)

ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի

ՖՐԱՆՍՈՒԱ ԿՈՓԷ

ՅԱՆՑԱՒՈՐԸ

Թխադէմ ու տգեղ երիտասարդ մ'էր սա, ներկուած պեխերով, աղտոտ շապկի մը վրայ յաւակնոտ փողկապով, և որոյ թանձրահոծ ու խոզանակաձեւ կտրուած մազերը կարծես ճակատը կը կրծէին հիւանդութեան մը պէս։ Փոքրիկ սեղանի մ'առջեւ նստած, չարունակ կը հազար ու մազաս կը թքնէր։

«Լաւ ուրեմն, դեռ չանցա՞ւ, Պ. Հէքթոր, գոչեց ոստիկանութեան դէտը կարեվնծար ժպիտով մը որ ամէնէն զզուելի բանն էր... չատ ուշ պառկեցանք, կը խոստովանիմ, և առաւօտուն պէտք է մաքրել իր խողովակը։

—Ինչ ըսես, պատասխանեց ոստիկանութեան տեսուչն՝ երկու հազարձերու մէջէն։ Ամէն երեկոն՝ որճարան կը մտնեմ խիստ քիչ բան միայն խմելու հաստատ որոշմամբ։ Սակայն ընկերներ կուգան կը հասնին և կէս գիշերն անցած, դեռ հոն կը մնանք գէզագէզ բաժակներու առջեւ... վասն զի ամէն ոք ինքզինք պարտաւոր կ'զգայ իր ապրուպած ձեռք մը ըմպելին վճարելու։ Ինչպէս կը տեսնէք, Մարթինօ, քաղաքավարութիւնն է որ ի կորուստ կը մատնէ մարդս։

Պ. տեսուչն, իր վերջին մաղասաթափութեան միջոցին այս խելացի մտածութիւնն արտայայտելէ վերջ, ձերբակալեալ երկու Թափառիկներն սկսաւ հարցաքննել։

Բայց սա յաւիտենական պատասխանէն սկսեալ, որ, աւա՛ղ, գրեթէ միշտ ճշմարիտ է. «տանը մէջ չատ կը ծեծեն զիս... ուստի փախայ...» Թանձրակուռ մազերով մարդը թերահաւատ ժպիտ մը ունեցաւ։

«Բանտարկութեան արժանի բարեպաշտուհիներ են ասոնք, այնպէս չէ՞, ըսաւ խոժոռ դէմքով մը, դէտին հետ ակնարկ մը փոխանակելէ վերջ։ Լաւ ուրեմն, կառքն հասէ, զրկենք զանոնք։

Փոքրիկ Թափառաշրջիկները, քանի մը Թուղթերու հետ, ոստիկանի մը յանձնուելէ և Ազգանի-կողովին չարժական խցիկներուն մէջ կէս ժամ ցնցուելէ վերջ, Ոստիկանութեան Դրան բանտին բակն հասան այն պահուն երբ Բարիզի բոլոր թաղերը գիշերուան մարդկային աղտեղութիւնները սայլակներով հոն կը թափէին։

Տափարակ գաւթին առջեւ, որոյ վանդակը նեղ դռնակով մը միայն կը բացուի, մշտափակ դռնակներով չարաշուք հանրակառքերն իրարու ետեւ կանգ կ'առնէին և յորդող կոյուղւոյ մը պէս դուրս կը թափէին իրենց դարշելի ուղեւորները. մուրացիկներ, գիշերայածներ, գինեմոլներ, հանրակիններ։ Մերթ ընդ մերթ կառքէն դուրս կ'ելնէին աղտոտ ցնցոտիներով ծածկուած ծերունի մը և ծաղկազարդ գլխարկով օրիորդ մը։ Կային աղեբեկ մազերով կիներ որք իրենց այտերուն վրայ չպար ունէին և մժգոյն այրեր որք իրենց երակներուն մէջ արիւն ունէին. Իրենց քունքերուն վրայ կուլակներ կրող պատանիներ՝ ծըպտեալ կիներ կը թուէին։ Այս գրեթէ բոլոր թշուառները բանտակառքին պատուհանին վրայ կը դողդոջէին և ոստիկանաց օգնութեամբ միայն վար կ'իջնէին, ոմանք յոգնութենէ և անօթութենէ ընկճուած, այլք արբշիռ կամ չուայտութեամբ ուժասպառ։ Ոստիկանութիւնը զանոնք հաւաքած էր առաւօտեան ժամ մէկէն մինչեւ հինգ, գիշերային կապելաներու, լպստերազարդ «վարձու տուներ»ու մէջ, ինչպէս նաեւ փողոցներու մէջ բազրիններու վրայ կամ առուակներու մէջ ուր իրենք զիրենք կը նետէին, ոմանք մեռնելու յուսով, այլք իրենց գինին թափելու համար։ Զքաւոր կամ չարագործ, ողբալի կամ վտանգաւոր, մեծագոյն մասը ժանտատեսիլ էին, խենդի աչքերով և անասնոյ դէմքերով։ Միակ մատղաշ աղջիկ մը, փղշծոններու մթերանոցի մը մէջ ձերբակալուած, ուր կ'քաշէր կը տանէր գինեմոլ մը, տասնեհնգամեայ աղջնակ մը, ոտքն հիւնեւմաչ մուճակներ անցուցած, պատառոտուն և ծուկ ծուկ վտաւակ մը ու տղմաթաթաւ քօղանակ մը հագած ըլլալով, հրեշտակային դէմք մ'ունէր և ծաղկի մը պէս թարմ էր։

Բանտին սեմին վրայ, պահապանները,—վտիտ անզէն զինուորներ,—կը բռնէին, գրեթէ կը յափշտակէին նոր հասնողներն և ընդարձակ ու մութ նախասենեակին մէջ, իրենց պետին հրամանին տակ, —կիսամաշ թիկնոցով տեսակ մը պարոն որ արծաթ ժապաւէնով մորթակին տակ չէկ վարագի մը գիսախռիւ գլուխն ունէր, — կոչտ ու բիրտ վաւթկոտութեամբ մը կարգ կարգ կը բաժնէին ձերբակալեալները, գինովները նստարանի մը վրայ կը նետէին ուս ուսի, գողերը գողերու հետ կը դնէին, հանրակիններն հանրակիններու հետ։ Պետը զոր Պ. տեսուչ կը կոչէին, խումբ խումբ կը վտքէր յոյժ բազմազբաղ։ Գիշերային Բարիզը պարպած էր իր կոյնին կողոփն և աղտեղութեանց աւարը կը դասաւորէր փերթաքաղի մը պէս, որ իր խառնափնդոր սենեակը վերադառնալով, ոսկորներու, հին երկաթեղէններու և քուրջերու դէզեր կը կազմէ։ Այս ամբողջ խառնաղանձը շատ ժխորալից էր։ Թէպէտ Պ. տեսուչն ամէն վայրկեան «լռեցէք» կ'ռնար, սակայն անդադար ոտքի քսկռտուքներ, խուլ մրմունջներ, գինովներու աղաղակներ, վերջապէս անլոր ժխոր մը կը լսուէին. կիները մանաւանդ աղմուկ կը հանէին, լկտաբար կը խնդային։ Պառաւ մը, որ պղտառվաճառի գողնոց կը կրէր և գինով էր, լկտի հագնիրգ մը կը յեղեղէր։ Եւ հանրակիններու խմբակին քով, Ս. Յովսեփայ Գթութեան քոյրերուն կարգերկէզը կը կենար, կապոյտներ հագած, անկարեկիր և ձեռքերը թեզանիքներուն տակ։ Անկիւն մը, հինգ կամ վեց ստահակ մանուկներ, որք երբեւ թափառաշրջիկ հոն բերուած էին, չէին լար, այլ իրենց աչքերը խոշոր խոշոր բացած՝ կը դիտէին այս դարշանքի ու զզուանքի տեսարանը։

Եւ միշտ, դուրսը, գաւթին մէջ, ուրիշ կառքերու կենալը կը լսուէր, որք նոր կալանաւորներ կը բերէին և ոմանց մուտքը, մանաւորապէս տարօրինակ և գայթակղական, երկար շշուկ մը կը յարուցանէր։ Մին կատաղի խելագար մ'էր, որոյ վերնոտի չարժումներն հազիւ չորս կորովի կորիճ կրնային զսպել և զոր վերջապէս Թեւերէն ու սրունքներէն վեր կը վերցնէին՝ բանտին խորը, մեկուսի խենդերու յատուկ խցիկը նետելու համար։ Ուրիշ մը ճերմակ մօրուքով ծերուկ մ'էր, խման և պղուշ, եւ այնքան ոչլոտ որ զայն քաշկռտող երկու պահապանները կարելի եղածին չափ հեռի կը կենային անկէ։

Թարգմանեց Բ. Մ. ՓՕՉԱՃԵԱՆ

(Շարունակելի)